ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 23.9.2020
COM(2020) 618 final

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Επικαιροποιημένη έκθεση σχετικά με την ενισχυμένη εποπτεία – Ελλάδα, Σεπτέμβριος 2020

{COM(2020) 618 final} - {SWD(2020) 208 final}

ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Οι οικονομικές εξελίξεις και πολιτικές στην Ελλάδα παρακολουθούνται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τον συντονισμό της οικονομικής πολιτικής και στο πλαίσιο της ενισχυμένης εποπτείας σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 472/2013([1]). Με την εφαρμογή της ενισχυμένης εποπτείας για την Ελλάδα([2]) αναγνωρίζεται το γεγονός ότι η Ελλάδα χρειάζεται να συνεχίσει να εφαρμόζει μέτρα για την αντιμετώπιση πηγών ή πιθανών πηγών οικονομικών και χρηματοοικονομικών δυσκολιών, εφαρμόζοντας παράλληλα διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις για τη στήριξη ισχυρής και βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης.

Η ενισχυμένη εποπτεία παρέχει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για την παρακολούθηση των οικονομικών εξελίξεων και τη συνέχιση της εφαρμογής πολιτικών που απαιτούνται για τη διασφάλιση βιώσιμης οικονομικής ανάκαμψης. Επιτρέπει την τακτική αξιολόγηση των πρόσφατων οικονομικών και χρηματοπιστωτικών εξελίξεων στην Ελλάδα, καθώς και την παρακολούθηση των όρων χρηματοδότησης του δημόσιου χρέους και επικαιροποιήσεις της ανάλυσης της βιωσιμότητας του χρέους. Η ενισχυμένη εποπτεία αποτελεί επίσης το πλαίσιο για την αξιολόγηση της γενικής δέσμευσης που ανέλαβε η Ελλάδα έναντι της Ευρωομάδας, που συνεδρίασε στις 22 Ιουνίου 2018, να συνεχίσει και να ολοκληρώσει τις μεταρρυθμίσεις που εγκρίθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας, καθώς και να εξασφαλίσει ότι διασφαλίζονται οι στόχοι των σημαντικών μεταρρυθμίσεων που εγκρίθηκαν στο πλαίσιο των προγραμμάτων χρηματοδοτικής συνδρομής. Στο πλαίσιο αυτό, με την ενισχυμένη εποπτεία παρακολουθείται η υλοποίηση των ειδικών δεσμεύσεων για την ολοκλήρωση των βασικών διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που ξεκίνησαν στο πλαίσιο του προγράμματος σε έξι κύριους τομείς με συμφωνηθείσες προθεσμίες έως τα μέσα του 2022, και συγκεκριμένα: i) δημοσιονομικές και δημοσιονομικές-διαρθρωτικές πολιτικές, ii) κοινωνική πρόνοια, iii) χρηματοπιστωτική σταθερότητα, iv) αγορές εργασίας και προϊόντων, v) Ελληνική Εταιρεία Συμμετοχών και Περιουσίας και ιδιωτικοποιήσεις, και vi) εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης([3]).

Η παρούσα έκθεση είναι η έβδομη έκθεση ενισχυμένης εποπτείας για την Ελλάδα. Η έκθεση βασίζεται στα πορίσματα αποστολής που πραγματοποιήθηκε εξ αποστάσεως στις 13 και 14 Ιουλίου 2020 και σε τακτικό διάλογο με τις αρχές. Η αποστολή πραγματοποιήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα([4])· το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο συμμετείχε στο πλαίσιο του κύκλου μεταπρογραμματικής παρακολούθησης, ενώ ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας συμμετείχε στο πλαίσιο του συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης και σύμφωνα με το μνημόνιο συνεννόησης, της 27ης Απριλίου 2018, για τις σχέσεις εργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας. Στην παρούσα έκθεση αξιολογείται η υλοποίηση

([1]) Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 472/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 2013, για την ενίσχυση της οικονομικής και δημοσιονομικής εποπτείας των κρατών μελών στη ζώνη του ευρώ τα οποία αντιμετωπίζουν ή απειλούνται με σοβαρές δυσκολίες αναφορικά με τη χρηματοοικονομική τους σταθερότητα, ΕΕ L 140 της 27.5.2013, σ. 1.

([2]) Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2020/1142 της Επιτροπής, της 29ης Ιουλίου 2020, σχετικά με την παράταση της ενισχυμένης εποπτείας για την Ελλάδα, ΕΕ L 248 της 31.7.2020, σ. 20-23.

([3]) https://www.consilium.europa.eu/media/35749/z-councils-council-configurations-ecofin-eurogroup-2018-180621-specific-commitments-to-ensure-the-continuity-and-completion-of-reforms-adopted-under-the-esm-programme_2.pdf.

([4]) Μέλη του προσωπικού της ΕΚΤ συμμετείχαν στην αποστολή ελέγχου σύμφωνα με τις αρμοδιότητες της ΕΚΤ και, ως εκ τούτου, παρείχαν εμπειρογνωσία σχετικά με τις πολιτικές για τον χρηματοπιστωτικό τομέα και μακροοικονομικώς κρίσιμα ζητήματα, όπως τους ονομαστικούς δημοσιονομικούς στόχους και τις ανάγκες βιωσιμότητας και χρηματοδότησης. Της αποστολής ελέγχου προηγήθηκε τεχνική αποστολή, που πραγματοποιήθηκε επίσης εξ αποστάσεως, από τις 2 έως τις 10 Ιουλίου 2020.

των δεσμεύσεων της Ελλάδας έναντι της Ευρωομάδας όσον αφορά την ολοκλήρωση των μεταρρυθμίσεων έως τα μέσα του 2020. Η παρούσα έκθεση δεν συνδέεται με την αποδέσμευση της επόμενης δέσμης μέτρων για το χρέος που εξαρτώνται από την εφαρμογή μέτρων πολιτικής, η οποία —σύμφωνα με το συμφωνηθέν διετές χρονοδιάγραμμα— θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί βάσει της όγδοης έκθεσης, που αναμένεται να δημοσιευθεί τον Νοέμβριο.

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η ελληνική κυβέρνηση έχει κατορθώσει μέχρι σήμερα να συγκρατήσει την εξάπλωση της πανδημίας του κορονοϊού και έχει θέσει σε εφαρμογή μεγάλο αριθμό μέτρων για τον περιορισμό του κοινωνικοοικονομικού κόστους της, αλλά η πανδημία αναμένεται παρόλα ταύτα να έχει σημαντικό αντίκτυπο στην οικονομία. Μετά το πρώτο κύμα μέτρων ανάσχεσης που διήρκεσε έως τον Μάιο, οι αρχές προσάρμοσαν την αυστηρότητα των μέτρων που εφαρμόζονται σε διάφορους τομείς ανάλογα με την εξέλιξη της πανδημίας. Έχουν θέσει σε εφαρμογή ένα ευρύ σύνολο μέτρων στήριξης και αντέδρασαν με ταχύτητα στις τρέχουσες εξελίξεις, μέσω της κλιμάκωσης ή της τροποποίησης των μέτρων που ήδη εφαρμόζονταν ή της θέσπισης νέων μηχανισμών στήριξης για συγκεκριμένους τομείς, καθώς εκτυλισσόταν η πανδημία. Πάντως, η Ελλάδα εξακολουθεί να έχει το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας στην ΕΕ και η οικονομία της είναι πιθανόν να επηρεαστεί περισσότερο από ορισμένα άλλα κράτη μέλη, λόγω του μεγάλου τουριστικού τομέα και, γενικότερα, του μεγάλου μεριδίου των υπηρεσιών και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Παρά τις δυσμενείς συνθήκες που προκάλεσε η πανδημία, η Ελλάδα έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο σε ορισμένες σημαντικές μεταρρυθμίσεις τους τελευταίους μήνες, ιδίως όσον αφορά την οριστικοποίηση της από μακρού αναμενόμενης πρότασης νόμου για την πλήρη αναμόρφωση της νομοθεσίας περί αφερεγγυότητας. Οι αρχές έχουν επίσης θεσπίσει ένα νέο, ευρύτερο προσωρινό σύστημα μειωμένου ωραρίου εργασίας, το οποίο παρέχει στις επιχειρήσεις ευελιξία ώστε να προσαρμόζουν το ωράριο εργασίας και την αποζημίωση των εργαζομένων για τις μη δεδουλευμένες ώρες. Η Επιτροπή, εξ ονόματος της ΕΕ, θα παράσχει στήριξη σε αυτό και σε άλλα μέτρα έκτακτης ανάγκης στο πλαίσιο του νέου ευρωπαϊκού μέσου προσωρινής στήριξης για τον μετριασμό των κινδύνων ανεργίας σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης (SURE)([5]), συνολικού ύψους 2,7 δισ. EUR. Όλα αυτά τα βήματα έρχονται την κατάλληλη στιγμή, καθώς η έξαρση του κορονοϊού συνεπάγεται νέες προκλήσεις, τόσο για τον χρηματοπιστωτικό τομέα όσο και για την αγορά εργασίας, οι οποίες καθιστούν καθοριστικής σημασίας τον ρόλο των αποτελεσματικών μηχανισμών προσαρμογής.

Επιπλέον, έχει σημειωθεί ικανοποιητική πρόοδος και στους ακόλουθους τομείς:

- Μεταρρύθμιση της αδειοδότησης επενδύσεων, με την κατάργηση του παρωχημένου συστήματος κατάταξης των οχλήσεων και τη νέα κατάταξη των οικονομικών δραστηριοτήτων με βάση περιβαλλοντικά κριτήρια εναρμονισμένα με τη νομοθεσία της ΕΕ, πράγμα που αναμένεται να μειώσει σημαντικά την επιβάρυνση του βιομηχανικού τομέα·

- Ενεργειακή πολιτική, με συνέχιση του παροπλισμού των λιγνιτικών μονάδων και πρόοδο όσον αφορά το μοντέλο-στόχο, αν και η ημερομηνία έναρξης λειτουργίας καθυστέρησε· και

([5]) Κανονισμός (ΕΕ) 2020/672 του Συμβουλίου, της 19ης Μαΐου 2020.

- Δημόσια διοίκηση, όπου μια σημαντική πρωτοβουλία για την ενίσχυση της ικανότητας του ΑΣΕΠ έχει φτάσει στο τελικό στάδιο έγκρισης, και η ανοικτή διαδικασία διορισμών για τα ανώτερα διοικητικά στελέχη του δημόσιου τομέα θα επεκταθεί περαιτέρω.

Η κυβέρνηση έχει επίσης σημειώσει ικανοποιητική πρόοδο όσον αφορά άλλες μεταρρυθμίσεις, οι οποίες δεν συνδέονται συγκεκριμένα με δεσμεύσεις που αναλήφθηκαν στο πλαίσιο της Ευρωομάδας, αλλά αναμένεται να έχουν σημαντικό αντίκτυπο στο επιχειρηματικό περιβάλλον και στο επενδυτικό κλίμα. Σε αυτές περιλαμβάνονται μια φιλόδοξη μεταρρύθμιση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και βήματα προόδου στην ψηφιακή διακυβέρνηση. Μια νέα αναπτυξιακή στρατηγική, η οποία προβλέπεται να οριστικοποιηθεί σύντομα, αναμένεται να παρουσιάσει μια δέσμη φιλόδοξων μέτρων για τη στήριξη της οικονομικής ανάκαμψης και της βιώσιμης ανάπτυξης στο μέλλον. Επιπλέον, οι αρχές έχουν αρχίσει να θέτουν σε εφαρμογή τα μέτρα που έχουν συμφωνηθεί για την επιτάχυνση της υλοποίησης δημόσιων επενδύσεων, πράγμα που θα είναι επίσης καθοριστικής σημασίας για τη στήριξη της ταχείας απορρόφησης των κονδυλίων της ΕΕ τα οποία θα καταστούν διαθέσιμα στο πλαίσιο του νέου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου και του Next Generation EU. Ειδικότερα, η σημαντική κατανομή κονδυλίων από τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που αναμένεται να λάβει η Ελλάδα, υπογραμμίζει τη σημασία της ταχείας πραγματοποίησης βασικών μεταρρυθμίσεων, όπως της δεξαμενής στρατηγικών έργων και της διευκόλυνσης για την προετοιμασία έργων, της μεταρρύθμισης των δημόσιων συμβάσεων και της περαιτέρω ενίσχυσης του πλαισίου για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

Παρά την ικανοποιητική πρόοδο, ορισμένοι τομείς πολιτικής έχουν επηρεαστεί σημαντικά από την πανδημία του κορονοϊού, με αποτέλεσμα την αύξηση, σε ορισμένες περιπτώσεις, των προηγούμενων καθυστερήσεων. Η πανδημία και τα σχετικά μέτρα ανάσχεσής της προκάλεσαν άνευ προηγουμένου διαταραχές της οικονομίας, λόγω των οποίων κρίθηκε αναγκαία η άμεση προσαρμογή των προτεραιοτήτων. Η έξαρση του κορονοϊού επηρέασε σοβαρά την ικανότητα εφαρμογής των μεταρρυθμίσεων, ιδίως σε τομείς που βασίζονται σε διαδικασίες έντασης εργασίας, στο έργο επιτροπών και σε νομοθετικές ή δικαστικές ενέργειες. Ως εκ τούτου, η πορεία των μεταρρυθμίσεων που είχαν δρομολογηθεί προηγουμένως παρέμεινε προσωρινά στάσιμη σε ορισμένους τομείς, ιδίως όσον αφορά την εκκαθάριση ληξιπρόθεσμων οφειλών, τη διαχείριση των δημοσίων εσόδων, το σύστημα υγείας, το έργο κατάρτισης κτηματολογίου και το πρόγραμμα ιδιωτικοποιήσεων, αυξάνοντας σε ορισμένους από αυτούς τους τομείς τις προϋπάρχουσες δυσκολίες εφαρμογής. Παρά την ικανοποιητική πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά μια σειρά νομοθετικών πρωτοβουλιών, οι αρχές δεν έχουν ακόμη ολοκληρώσει ορισμένες από τις μεταρρυθμίσεις που σχετίζονται με τον χρηματοπιστωτικό τομέα.

Η παρούσα έκθεση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, παρά τις δυσμενείς συνθήκες που προκάλεσε η πανδημία, οι οποίες προκάλεσαν αναπόφευκτα καθυστερήσεις στην υλοποίηση αρκετών δράσεων, η Ελλάδα έχει σημειώσει ικανοποιητική πρόοδο όσον αφορά την υλοποίηση των μεταρρυθμιστικών της δεσμεύσεων. Είναι ευπρόσδεκτο το γεγονός ότι έχει αρχίσει πάλι να προχωρά η υλοποίηση όλων των δεσμεύσεων, παρόλο που οι καθυστερήσεις λόγω της πανδημίας οδήγησαν αναπόφευκτα στον επαναπρογραμματισμό ορισμένων από τις δεσμεύσεις για μεταγενέστερο σημείο στο μέλλον. Οι αρχές ενθαρρύνονται να συνεχίσουν να κινητοποιούν πόρους, με σκοπό να λάβουν όλα τα μέτρα που είναι αναγκαία για την υλοποίηση των ειδικών δεσμεύσεων εγκαίρως για την όγδοη έκθεση ενισχυμένης εποπτείας (που θα εκδοθεί τον Νοέμβριο) και για τις οποίες προβλέπεται η εκταμίευση της επόμενης δέσμης μέτρων για το χρέος που εξαρτώνται από την εφαρμογή συγκεκριμένων μέτρων πολιτικής. Κάτι τέτοιο θα απαιτήσει συνεχή προσπάθεια από τις

ελληνικές αρχές, ιδίως στους τομείς των ληξιπρόθεσμων οφειλών, της υγείας, των ιδιωτικοποιήσεων και του χρηματοπιστωτικού τομέα, στους οποίους απαιτούνται περαιτέρω δράσεις.

ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Η πανδημία του κορονοϊού και τα μέτρα για την ανάσχεσή της αναμένεται να καταφέρουν βαρύ πλήγμα στην ελληνική οικονομία. Τα αναγκαία αυστηρά μέτρα ανάσχεσης, που επιβλήθηκαν από την τελευταία εβδομάδα του Μαρτίου έως τα τέλη Μαΐου, αναμένεται ότι είχαν τον μεγαλύτερο αντίκτυπο στην οικονομική δραστηριότητα κατά το δεύτερο τρίμηνο του τρέχοντος έτους. Οι τομείς που επλήγησαν έντονα από την πανδημία, όπως ο τουρισμός και οι μεταφορές, αντιπροσωπεύουν σημαντικό μερίδιο των ελληνικών εξαγωγών και της συνολικής προστιθέμενης αξίας. Το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε σε 17 % τον Μάιο, από 15,9 % τον Φεβρουάριο, διακόπτοντας την πτωτική τάση που παρατηρείται από τα τέλη του 2013. Τα μέτρα στήριξης βοήθησαν μεν να διατηρηθεί η ανεργία υπό έλεγχο μέχρι στιγμής, αλλά υπάρχουν ενδείξεις για «πάγωμα» της αγοράς εργασίας. Η μείωση τόσο του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών όσο και των εταιρικών κερδών, σε συνδυασμό με τις αλλαγές στη συμπεριφορά των καταναλωτών και την εν γένει αβεβαιότητα, αναμένεται να επηρεάσουν αρνητικά την εγχώρια ζήτηση. Οι τιμές καταναλωτή αναμένεται να μειωθούν το 2020 και να αυξηθούν ελαφρώς το 2021, καθώς η οικονομία θα ανακάμπτει. Συνολικά, η οικονομική δραστηριότητα το 2020 αναμένεται να παραμείνει αρκετά κάτω από τα επίπεδα του 2019 και να ανακάμψει πλήρως μόλις το 2022, μετά από μερική ανάκαμψη το 2021, καθώς οι ρυθμοί αύξησης του ΑΕΠ θα φθάσουν το -9 % το 2020 και το 6 % το 2021.

Τα μέτρα κρατικής στήριξης συνέβαλαν στην προστασία της οικονομίας από ένα κύμα πτωχεύσεων και απωλειών θέσεων εργασίας. Το μείγμα της κρατικής στήριξης, που συνίσταται σε φοροελαφρύνσεις ύψους 3,1 δισ. EUR (1,9 % του ΑΕΠ), προστασία θέσεων εργασίας και εισοδημάτων με 4,1 δισ. EUR (2,4 % του ΑΕΠ) και χαλάρωσης των περιορισμών ρευστότητας κατά 5,9 δισ. EUR (3,5 % του ΑΕΠ), αποτελεί ισορροπημένη προσέγγιση και αναμένεται να συμβάλει καθοριστικά στη διατήρηση του οικονομικού ιστού και, ως εκ τούτου, να βοηθήσει την ανάκαμψη της οικονομίας.

Η αβεβαιότητα όσον αφορά την εξέλιξη της πανδημίας και, επομένως, τις οικονομικές της συνέπειες παραμένει εξαιρετικά έντονη. Η αβεβαιότητα δεν αφορά μόνο την πανδημία και την εξάπλωσή της στην Ελλάδα και παγκοσμίως, αλλά και τα μέτρα που ενδέχεται να χρειαστεί να ληφθούν στο μέλλον για την ανάσχεση της εξάπλωσης του ιού, καθώς και τις μακροχρόνιες οικονομικές επιπτώσεις λόγω των περιορισμών, της αλλαγής της καταναλωτικής συμπεριφοράς, των πιθανών πτωχεύσεων και των δυσκολιών που θα αντιμετωπίσουν τα άτομα που απώλεσαν πρόσφατα την εργασία τους προκειμένου να επανενταχθούν στην αγορά εργασίας. Η ταχεία θέση σε εφαρμογή των νέων προγραμμάτων στήριξης της ΕΕ, ιδίως του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, θα ήταν καίριας σημασίας για την αντιστάθμιση αυτών των επιπτώσεων και την παροχή της αναγκαίας στήριξης στις μεταρρυθμίσεις, τις επενδύσεις και την ανάπτυξη. Η αξιολόγηση πραγματοποιείται επίσης σε συνθήκες σημαντικών γεωπολιτικών εντάσεων και αυξανόμενων μεταναστευτικών ροών, οι οποίες επιτείνουν την αβεβαιότητα.

ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Οι δημοσιονομικές προοπτικές για το 2020 επιδεινώθηκαν μετά την τελευταία έκθεση. Λαμβάνοντας υπόψη τις θερινές ενδιάμεσες προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2020 και τα κυριότερα μέτρα που εγκρίθηκαν από τον Μάιο του 2020 για τον μετριασμό των συνεπειών της πανδημίας, το πρωτογενές έλλειμμα αναμένεται επί του παρόντος να κινηθεί

στο 5,8 % του ΑΕΠ το 2020. Οι προβλέψεις αυτές δεν περιλαμβάνουν ακόμη τον αντίκτυπο της απόφασης του Συμβουλίου της Επικρατείας για τις συντάξεις της 14ης Ιουλίου, ούτε την εκκρεμούσα απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με συνολικό κόστος που εκτιμάται επί του παρόντος σε 0,8 % του ΑΕΠ. Θα εκπονηθεί πλήρης επικαιροποίηση των δημοσιονομικών προβλέψεων στο πλαίσιο της αξιολόγησης του σχεδίου δημοσιονομικού προγράμματος του 2021.

Οι αρχές παρέτειναν την εφαρμογή ορισμένων από τα προηγούμενα μέτρα για μερικούς επιπλέον μήνες και θέσπισαν περαιτέρω προσωρινά μέτρα για την αντιμετώπιση της κρίσης του κορονοϊού. Ενόψει της πλήρους απορρόφησης, έως τον Ιούλιο του 2020, του προβλεπόμενου κονδυλίου επιστρεπτέων προκαταβολών ύψους 2 δισ. EUR σε εταιρείες, η κυβέρνηση αποφάσισε να παρατείνει το μέτρο και να ανοίξει την πλατφόρμα για έναν τρίτο γύρο αιτήσεων τον Σεπτέμβριο, με αναμενόμενο κονδύλιο ύψους 1 δισ. EUR, ενώ ενδέχεται να ακολουθήσει και νέος γύρος έως το τέλος του έτους. Επιπλέον, οι αναβολές καταβολής φόρων και δόσεων κατέστησαν επιλέξιμες για αποπληρωμή σε έως και 24 δόσεις, αρχής γενομένης από τον Ιανουάριο του 2021. Επίσης, από τον Μάιο του 2020, οι αρχές ενέκριναν νέα δέσμη μέτρων, μεταξύ των οποίων: 1) το δικαίωμα μείωσης των προκαταβολών φόρου εταιρειών και φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων, σε περίπτωση δεδομένης μείωσης του κύκλου εργασιών για εταιρείες και αυτοαπασχολουμένους (αναμενόμενη δημοσιονομική επίπτωση ύψους 0,9 % του ΑΕΠ το 2020)· 2) σύστημα μειωμένου ωραρίου εργασίας και άλλα μέτρα που αποσκοπούν στη διατήρηση της απασχόλησης (αναμενόμενο δημοσιονομικό κόστος ύψους 0,6 % του ΑΕΠ το 2020)· 3) μέτρα που αποσκοπούν στον μετριασμό των επιπτώσεων στον τουρισμό, μέσω ειδικών προγραμμάτων κοινωνικού τουρισμού και ευρείας διαφημιστικής εκστρατείας· 4) προσωρινή μείωση των συντελεστών φόρου προστιθέμενης αξίας για τις μεταφορές, τα μη αλκοολούχα ποτά, τα τουριστικά πακέτα και τα εισιτήρια κινηματογράφων από 24 % σε 13 %· και 5) θέσπιση προσωρινού προγράμματος επιδότησης των δόσεων ενυπόθηκων, καταναλωτικών και επιχειρηματικών δανείων με εξασφάλιση την κύρια κατοικία, για δανειολήπτες με υποθήκες σε κύριες κατοικίες οι οποίοι έχουν πληγεί οικονομικά από την πανδημία του κορονοϊού. Συνολικά, το εκτιμώμενο δημοσιονομικό κόστος αυτών των πρόσθετων μέτρων το 2020 ανέρχεται σε 1,8 % του ΑΕΠ. Στις 12 Σεπτεμβρίου ανακοινώθηκαν πρόσθετα προσωρινά μέτρα για τη στήριξη της ανάκαμψης το επόμενο έτος, που θα αξιολογηθούν στο πλαίσιο της αξιολόγησης του σχεδίου δημοσιονομικού προγράμματος του 2021.

Οι αρχές παρέτειναν επίσης τα μέτρα που είχαν ληφθεί προηγουμένως για την παροχή στήριξης ρευστότητας σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις. Το κονδύλιο για τη συγχρηματοδότηση δανείων προς μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις από την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζας αυξήθηκε κατά 588 εκατ. EUR, φθάνοντας έτσι τα 838 εκατ. EUR συνολικά. Επιπλέον, έχει παραταθεί η προθεσμία για την καταβολή του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων, του φόρου εισοδήματος εταιρειών και του ΕΝΦΙΑ (χωρίς καμία επίπτωση, ωστόσο, στο δημοσιονομικό ισοζύγιο σε δεδουλευμένη βάση).

Οι αρχές άρχισαν εκ νέου τις εργασίες για την ολοκλήρωση της αναθεώρησης των αντικειμενικών αξιών των ακινήτων σε όλη τη χώρα, οι οποίες χρησιμοποιούνται ως βάση για τον ενιαίο φόρο ακίνητης περιουσίας (ΕΝΦΙΑ), μια ειδική δέσμευση για τα μέσα του 2020, της οποίας η οριστικοποίηση έχει πλέον αναπρογραμματιστεί για τα μέσα του 2021. Οι αναπόφευκτες καθυστερήσεις σημειώθηκαν νωρίτερα εφέτος λόγω της απαγόρευσης κυκλοφορίας εξαιτίας του κορονοϊού. Το έργο της συλλογής δεδομένων και της αξιολόγησης της ποιότητάς τους, που θα οδηγήσει στον τελικό προσδιορισμό των αντικειμενικών τιμών ζώνης, αναμένεται να ολοκληρωθεί έως το τέλος του έτους. Ο υπολογισμός του ΕΝΦΙΑ για το τρέχον έτος θα γίνει, επομένως, με βάση κυρίως τις

προηγούμενες φορολογητέες αξίες των ακινήτων. Η περαιτέρω επέκταση του υφιστάμενου συστήματος αντικειμενικών τιμών ζώνης σε ολόκληρη τη χώρα θα πρέπει να πραγματοποιηθεί κατά τη διάρκεια του επόμενου έτους, με αναπρογραμματισμό της προθεσμίας στα μέσα του 2021.

Η αβεβαιότητα σχετικά με τις δημοσιονομικές προβλέψεις παραμένει σημαντική. Η εξέλιξη της πανδημίας και τα σχετικά μέτρα ανάσχεσής της προκαλούν σημαντική αβεβαιότητα όσον αφορά τις μακροοικονομικές και, ως εκ τούτου, τις δημοσιονομικές εξελίξεις. Εκτός από την πανδημία του κορονοϊού που εκτυλίσσεται από τον Μάρτιο, η Ελλάδα αντιμετωπίζει επίσης νέες μεταναστευτικές πιέσεις και γεωπολιτικές εντάσεις, οι οποίες ενδέχεται να δημιουργήσουν πρόσθετες ανάγκες χρηματοδότησης. Η επιδείνωση του οικονομικού περιβάλλοντος προκαλεί πρόσθετους κινδύνους που σχετίζονται με τις κρατικές εγγυήσεις. Επιπλέον, τα δημόσια οικονομικά εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν κινδύνους όσον αφορά τις εν εξελίξει δίκες κατά της Εταιρείας Ακινήτων Δημοσίου, καθώς το ζήτημα της εγκυρότητας της πρόσφατης διαιτητικής απόφασης εκκρεμεί ακόμη ενώπιον του Εφετείου Αθηνών· την πληρωμή στα ΕΛΤΑ για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας, η οποία ενδέχεται να πραγματοποιηθεί στο εγγύς μέλλον· την εκκρεμούσα απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου σχετικά με την αναδρομική αποζημίωση συνταξιούχων του δημόσιου τομέα, καθώς και την απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας σχετικά με τις επικουρικές συντάξεις και τα εποχικά επιδόματα (βλ. κατωτέρω). Θετικό είναι πάντως το γεγονός ότι η Ελλάδα αναμένεται να επωφεληθεί σε μεγάλο βαθμό από τις νέες διευκολύνσεις, συμπεριλαμβανομένου του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, ο οποίος αποσκοπεί στη στήριξη των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων στην ΕΕ κατά την επόμενη περίοδο προγραμματισμού και αναμένεται να στηρίξει την ανάπτυξη και τα δημόσια οικονομικά στο μέλλον.

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΣΟΔΩΝ

Τα επίπεδα στελέχωσης της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων συνέχισαν να αυξάνονται με μέτριο ρυθμό, αν και παραμένουν πολύ χαμηλότερα από τους στόχους (ειδική δέσμευση), ενώ έχει σημειωθεί περιορισμένη πρόοδος όσον αφορά τη γενική μεταρρύθμιση του ανθρώπινου δυναμικού. Τα επίπεδα στελέχωσης στο τέλος του δεύτερου τριμήνου ανέρχονταν σε 11 916, έναντι 12 500 που είχε τεθεί ως στόχος για το τέλος του 2019. Επιπλέον, οι αρχές έχουν θεσπίσει νομοθετικές διατάξεις που είχαν ως αποτέλεσμα τη μεταφορά προσωπικού της ΑΑΔΕ σε άλλες υπηρεσίες και φορείς, καθιστώντας έτσι ακόμη δυσκολότερη την επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί για τη στελέχωση. Η ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης του ανθρώπινου δυναμικού, η οποία αναμένεται να διευκολύνει σημαντικά την ικανότητα της ΑΑΔΕ να προσελκύει και να διατηρεί το προσωπικό υψηλού επιπέδου που χρειάζεται, εξαρτάται από την έγκριση της νομοθεσίας για το μισθολόγιο. Τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα παρότρυναν τις αρχές να την εγκρίνουν κατά την επόμενη περίοδο επανεξέτασης.

Ανομοιογενής πρόοδος σημειώθηκε στους τομείς του πλαισίου ΤΠ της ΑΑΔΕ και των Κεντρικών Υπηρεσιών της, ενώ περαιτέρω βασικά μέτρα αναμένεται να εγκριθούν κατά τους προσεχείς μήνες. Έχει καταρτιστεί οδικός χάρτης για το πλαίσιο ΤΠ και, έως τον Οκτώβριο του 2020, αναμένεται να αρχίσει η χρήση της πλατφόρμας myDATA για την ηλεκτρονική τήρηση των φορολογικών βιβλίων και άλλες διαδικτυακές υπηρεσίες που προσφέρει η ΑΑΔΕ. Ο σχεδιασμός προχωρεί όσον αφορά τη μεταστέγαση των Κεντρικών Υπηρεσιών της ΑΑΔΕ σε ένα ενιαίο κτίριο. Ο διαγωνισμός για την κατασκευή νέου κτιρίου αναμένεται να προκηρυχθεί έως το πρώτο τρίμηνο του 2021.

Έχει καταρτιστεί, και αναμένεται να ψηφιστεί έως τον Οκτώβριο του 2020, νομοσχέδιο για την ενίσχυση του πλαισίου καταπολέμησης του λαθρεμπορίου, το οποίο περιλαμβάνει διατάξεις για την ενίσχυση της επιχειρησιακής ικανότητας του Συντονιστικού Επιχειρησιακού Κέντρου (ΣΕΚ). Η ικανότητα του ΣΕΚ, το οποίο συντονίζει τις προσπάθειες κατά του λαθρεμπορίου, θα ενισχυθεί με την εισαγωγή νέας διαδικασίας επιλογής υπαλλήλων που παρατείνει την περίοδο απόσπασης έως και έξι έτη, ενώ η δομή παραμένει σταθερά ενσωματωμένη στην ΑΑΔΕ. Θα είναι σημαντικό να εγκριθεί ταχέως το πρωτογενές και το παράγωγο δίκαιο, καθώς και να παρασχεθούν επαρκείς πόροι στην ΑΑΔΕ, ώστε να είναι σε θέση να εκπληρώνει αποτελεσματικά τα καθήκοντά της.

Έχει συσταθεί προσωρινή Επιτροπή Εξώδικης Επίλυσης Φορολογικών Διαφορών υπό την αρμοδιότητα του Υπουργείου Οικονομικών. Σύμφωνα με τις εγκριθείσες διατάξεις, η εντολή της επιτροπής λήγει τον Ιούλιο του 2021. Παρόλο που οι διακανονισμοί που θα συμφωνηθούν αναμένεται να ελαφρύνουν τον φόρτο του δικαστικού συστήματος, θα είναι σημαντικό να μην παραταθεί η εντολή της νέας επιτροπής, καθώς ενδέχεται να υπάρχει κίνδυνος να δημιουργηθεί ένα σύστημα παράλληλο προς τη Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών, η οποία υπάγεται στην ΑΑΔΕ.

Η πανδημία έχει επηρεάσει σε περιορισμένο βαθμό, μέχρι στιγμής, την είσπραξη των οφειλών προς το δημόσιο. Όσον αφορά την είσπραξη των φορολογικών οφειλών, δεν έχουν ακόμη δημοσιευθεί τα αποτελέσματα για το δεύτερο τρίμηνο, αλλά σύμφωνα με τα προκαταρκτικά μηνιαία αποτελέσματα για την περίοδο Ιανουαρίου-Μαΐου 2020, φαίνεται ότι συνολικά η νοοτροπία συνέπειας στις πληρωμές δεν διαταράχθηκε σε σημαντικό βαθμό. Σε αντίθεση με τις προηγούμενες περιόδους, το Κοινό Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών δεν πέτυχε τους στόχους του, οι οποίοι είχαν τεθεί πριν από την πανδημία του κορονοϊού.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Η πανδημία του κορονοϊού επηρέασε τον ρυθμό εκκαθάρισης των ληξιπρόθεσμων οφειλών, επιτείνοντας τις προηγούμενες δυσκολίες εφαρμογής. Τον Ιούνιο του 2020, το ύψος των ληξιπρόθεσμων οφειλών ανερχόταν σε 1,5 δισ. EUR, δηλαδή υπερέβαινε κατά 667 εκατ. EUR τους στόχους που είχαν τεθεί στο σχέδιο εκκαθάρισης το οποίο εγκρίθηκε τον Οκτώβριο του 2019. Οι εξελίξεις αυτές αντικατοπτρίζουν μόνον εν μέρει τις διαταραχές στις διαδικασίες έντασης εργασίας που προκλήθηκαν από την πανδημία. Μεταξύ των κυριότερων παραγόντων είναι η απροσδόκητη αύξηση του αριθμού των μη διεκπεραιωμένων αιτήσεων συνταξιοδότησης, η οποία αυξάνει τα ποσά που πρέπει να εκκαθαριστούν έως τα μέσα του 2021. Οι αρχές δεσμεύτηκαν να επικαιροποιήσουν το σχέδιό τους έως το τέλος Οκτωβρίου 2020, με λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με την εκκαθάριση των πρόσθετων συσσωρευμένων αιτήσεων συνταξιοδότησης. Ωστόσο, ορισμένα κρίσιμα διαρθρωτικά μέτρα —συμπεριλαμβανομένης της αυτοματοποίησης της επεξεργασίας των νέων αιτήσεων συνταξιοδότησης και της απονομής των συντάξεων, καθώς και η ψηφιοποίηση του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-ΕΦΚΑ)— αναφέρεται ότι βρίσκονται εν γένει σε καλό δρόμο. Επιπλέον, οι αρχές εγκρίνουν και εφαρμόζουν σειρά πρόσθετων διορθωτικών μέτρων σε διάφορους υποτομείς, για την αντιστάθμιση των καθυστερήσεων και την επαναφορά της εφαρμογής του σχεδίου εκκαθάρισης σε πορεία υλοποίησης. Οι προσπάθειες αυτές επικεντρώνονται ιδίως στους τομείς των συντάξεων, της υγειονομικής περίθαλψης και των εκτός προϋπολογισμού ταμείων, καθώς και στη βελτίωση των εργαλείων ΤΠ για την παρακολούθηση. Οι αρχές αναμένουν ότι ο αντίκτυπος αυτών των μέτρων θα είναι ορατός στα στοιχεία του Αυγούστου, τα οποία θα αξιολογηθούν στην επόμενη έκθεση ενισχυμένης εποπτείας.

Οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που συνέστησε το ελληνικό Ελεγκτικό Συνέδριο βρίσκονται σε εξέλιξη για τη βελτίωση του συστήματος πληρωμών, μια ειδική δέσμευση για τα μέσα του 2021. Εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις όσον αφορά την ψηφιοποίηση ή το κεντρικό σύστημα προμηθειών του τομέα της υγείας. Οι αρχές οριστικοποιούν έναν νέο νόμο, που θα καλύπτει όλες τις σχετικές πτυχές του εσωτερικού ελέγχου σε ολόκληρη τη δημόσια διοίκηση σε ένα ενιαίο νομοθέτημα, ο οποίος αποτελεί σημαντικό βήμα προόδου. Επιπλέον, οι αρχές σχεδιάζουν ένα νέο λογιστικό πλαίσιο ΤΠ με σκοπό τη βελτίωση των διαδικασιών πληρωμών.

Οι αρχές εξακολούθησαν να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την πλήρη σύσταση Ενιαίου Λογαριασμού Θησαυροφυλακίου για την ενίσχυση της παρακολούθησης των ταμειακών ροών, ενώ η πρόοδος όσον αφορά τις ταμειακές προβλέψεις σημείωσε καθυστερήσεις λόγω της πανδημίας του κορονοϊού, που αποτελεί ειδική δέσμευση για τα μέσα του 2020. Το σύστημα του Ενιαίου Λογαριασμού Θησαυροφυλακίου είναι λειτουργικό και οι οντότητες που παραμένουν εκτός του συστήματος δεν είναι σημαντικές ως προς τη συνολική ρευστότητα. Το Υπουργείο Οικονομικών θα προβεί σε αξιολόγηση της συμμόρφωσης των οντοτήτων με τους κανόνες για το αποθεματικό ρευστότητας έως το τέλος Οκτωβρίου 2020, με την οποία θα ολοκληρωθεί αποτελεσματικά αυτή η πτυχή της συγκεκριμένης δέσμευσης. Οι αρχές ενθαρρύνονται να δημιουργήσουν ειδικά εργαλεία για τη στενή παρακολούθηση των οντοτήτων που θεωρείται ότι βρίσκονται σε κίνδυνο. Συνεχίστηκε η πρόοδος όσον αφορά την αντικατάσταση των έντυπων παραγγελιών με ηλεκτρονικές παραγγελίες. Αντίθετα, η πρόοδος όσον αφορά το τρέχον πιλοτικό πρόγραμμα για τις ταμειακές προβλέψεις έχει σημειώσει καθυστερήσεις, λόγω της πανδημίας του κορονοϊού, και θα επανεξεταστεί στην επόμενη έκθεση.

Η μεταρρύθμιση του Ενιαίου Λογιστικού Σχεδίου, συμπεριλαμβανομένων των δεσμεύσεων για τα μέσα του 2021 και τα μέσα του 2022, βρίσκεται εν γένει σε καλό δρόμο, αλλά η εφαρμογή του στον προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση. Η προμήθεια του νέου συστήματος ΤΠ που υποστηρίζει τη μεταρρύθμιση του Ενιαίου Λογιστικού Σχεδίου βρίσκεται σε εξέλιξη, ενώ οι αρχές έχουν λάβει περαιτέρω μέτρα για να στηρίξουν την πρόοδο της εν λόγω μεταρρύθμισης. Οι εργασίες για τη λειτουργική ταξινόμηση του Ενιαίου Λογιστικού Σχεδίου, σύμφωνα με το πλαίσιο προϋπολογισμού βάσει επιδόσεων, βρίσκονται σε εξέλιξη. Σημειώνεται επίσης πρόοδος όσον αφορά την εφαρμογή των ταξινομήσεων του Ενιαίου Λογιστικού Σχεδίου στη φάση εκτέλεσης του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων, ενώ επί του παρόντος διατηρείται η λιγότερο λεπτομερής ταξινόμηση για τη φάση κατάρτισης του προϋπολογισμού. Οι αρχές δεσμεύτηκαν να διερευνήσουν πιθανούς τρόπους βελτίωσης, με τη βοήθεια τεχνικής υποστήριξης που θα παρασχεθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Οι αρχές προετοιμάζουν νομοθετική τροποποίηση για την αντιμετώπιση των πλέον επειγόντων ζητημάτων στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων και έχουν λάβει τα πρώτα μέτρα για την έγκριση μιας νέας στρατηγικής για τις δημόσιες συμβάσεις για την περίοδο 2021-2025, η οποία θα συμβάλει σε πιο βιώσιμη και αποδοτική χρήση των δημόσιων πόρων. Ο κορονοϊός επηρέασε σε μεγάλο βαθμό το αρχικό χρονοδιάγραμμα της θέσπισης του νόμου, ο οποίος προβλέπεται να εγκριθεί έως τα τέλη Οκτωβρίου. Με τον νόμο αντιμετωπίζονται ορισμένα σημαντικά ζητήματα του νομικού πλαισίου για τις δημόσιες συμβάσεις. Η πλήρης και έγκαιρη εφαρμογή του είναι καίριας σημασίας, δεδομένου ότι οι δημόσιες συμβάσεις θα διαδραματίσουν επίσης ουσιαστικό ρόλο στην αποτελεσματική διαχείριση των κονδυλίων στο πλαίσιο του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Για τον σκοπό αυτό, οι αρχές ενθαρρύνονται να εγκρίνουν σχέδιο δράσης για την εφαρμογή του νέου πλαισίου. Συστάθηκε επιτροπή στο πλαίσιο της ελληνικής Ενιαίας Ανεξάρτητης

Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων, η οποία εργάζεται με την υποστήριξη της Γενικής Γραμματείας Συντονισμού για την κατάρτιση της νέας στρατηγικής. Έχει καθοριστεί χρονοδιάγραμμα για την οριστικοποίηση των στρατηγικών σχεδίων και των σχεδίων δράσης έως τον Φεβρουάριο του 2021.

Οι αρχές έχουν αρχίσει να εφαρμόζουν τα συμφωνηθέντα μέτρα για την αντιμετώπιση της επαναλαμβανόμενης υποεκτέλεσης του προϋπολογισμού επενδύσεων που παρατηρήθηκε κατά τα προηγούμενα έτη. Τα χαρακτηριστικά και ο ρόλος της δεξαμενής στρατηγικών έργων, καθώς και το χρονοδιάγραμμα υλοποίησής της, συμφωνήθηκαν τον Ιούλιο του 2020. Θα συσταθεί ως ανεξάρτητη μονάδα, υπό τον συντονισμό της προεδρίας της κυβέρνησης, και θα ασχοληθεί με έργα υποδομής προτεραιότητας αξίας άνω των 10 εκατ. EUR. Η διευκόλυνση για την προετοιμασία έργων θα συμβάλει στην προετοιμασία και την υλοποίηση των εν λόγω έργων. Η διάθεσή της και οι σχετικές λεπτομέρειες βρίσκονται επί του παρόντος στο στάδιο της επεξεργασίας. Θα είναι σημαντικό να εξασφαλιστεί ότι η διάθεσή της διασφαλίζει τα δικαιώματα και τις αρμοδιότητες των καθιερωμένων ανεξάρτητων οργανισμών. Τα μέτρα αυτά, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων για τη βελτίωση της παρακολούθησης και της πρόβλεψης του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων, αποσκοπούν στην καλύτερη δυνατή χρήση των διαθέσιμων πόρων και επιταχύνουν την άντληση των κονδυλίων της ΕΕ, ενώ είναι επίσης καίριας σημασίας για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική αξιοποίηση του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Παρότι η εφαρμογή τους θα έχει μόνο μεσοπρόθεσμη συμβολή, η εκτέλεση του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων στο τρέχον και κατά τα επόμενα έτη θα ωφεληθεί επίσης από την αυξημένη χρήση των κονδυλίων της ΕΕ καθώς λήγει η τρέχουσα περίοδος προγραμματισμού, όπως και από το γεγονός ότι ορισμένα από τα μέτρα που λαμβάνονται για την αντιμετώπιση της πανδημίας χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων.

Το σχέδιο δράσης του 2019 για την ενίσχυση της παρακολούθησης και των προβλέψεων του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων εφαρμόζεται όπως έχει προγραμματιστεί. Υπάρχει ήδη συχνότερη και ενισχυμένη ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ των αρμόδιων υπουργείων, ενώ άλλες δράσεις υλοποιούνται όπως έχει προγραμματιστεί. Μολονότι η πανδημία του κορονοϊού προκάλεσε μικρές καθυστερήσεις, οι αρχές σχεδιάζουν να απορροφήσουν τυχόν καθυστέρηση εντός του αρχικού χρονοδιαγράμματος.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ

Οι αποδόσεις των ελληνικών κρατικών ομολόγων και οι διαφορές απόδοσης μειώθηκαν προσεγγίζοντας τα χαμηλά επίπεδα μετά την κρίση. Οι διαφορές απόδοσης έναντι των γερμανικών ομοσπονδιακών ομολόγων επί των μακροπρόθεσμων ομολόγων μειώθηκαν κατά περίπου 250 μονάδες βάσης από τις αρχές Μαΐου του 2020 και σταθεροποιήθηκαν σε κάτω από 1 εκατοστιαία μονάδα τον Αύγουστο για την 5ετή διάρκεια. Επωφελούμενος από τους ευνοϊκούς όρους χρηματοδότησης, που υποστηρίχτηκαν από τις αγορές τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου από το Ευρωσύστημα, ο Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους εξέδωσε 10ετές ομόλογο τον Ιούνιο του 2020. Αυτή η δημοπράτηση ομολόγων ξεκίνησε εκ νέου με επιτυχία τον Σεπτέμβριο του 2020.

Οι ευνοϊκοί όροι χρηματοδότησης και τα μεγάλα ταμειακά διαθέσιμα παρέχουν περιθώρια απορρόφησης των χρηματοδοτικών κινδύνων, οι οποίοι εξακολουθούν να είναι σημαντικοί. Οι χρηματοδοτικές ανάγκες του προϋπολογισμού έχουν αυξηθεί σημαντικά μετά την τελευταία έκθεση, λόγω της επιδείνωσης του μακροοικονομικού περιβάλλοντος, των μέτρων που ελήφθησαν για τον περιορισμό του οικονομικού κόστους της

πανδημίας, καθώς και της καταβολής αποζημιώσεων στους συνταξιούχους (βλ. κατωτέρω). Τα ταμειακά διαθέσιμα της γενικής κυβέρνησης παραμένουν σημαντικά, αφού στα τέλη Ιουνίου υπερέβαιναν τα 31 δισ. EUR. Η διατήρηση επαρκούς ταμειακού αποθέματος ασφαλείας, παράλληλα με την κατάρτιση μιας αναπτυξιακής στρατηγικής, θα είναι καθοριστικής σημασίας για τη στήριξη του επενδυτικού κλίματος.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ

Οι αρχές σημειώνουν πρόοδο στην ολοκλήρωση της σύστασης του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ), που αποτελεί ειδική δέσμευση για τα μέσα του 2020. Μεταξύ άλλων, ο ψηφιακός μετασχηματισμός του Φορέα σε «e-ΕΦΚΑ» αναμένεται να υλοποιηθεί έως το τέλος του 2020. Το πρώτο στάδιο της συγχώνευσης του δημόσιου τομέα και των επικουρικών συνταξιοδοτικών λειτουργιών έχει ήδη υλοποιηθεί, και η φυσική μετακίνηση των εργαζομένων, η οποία αρχικά καθυστέρησε λόγω της πανδημίας, θα πρέπει να ολοκληρωθεί έως το τέλος του έτους. Ως εκ τούτου, η δέσμευση αναπρογραμματίζεται για το τέλος του 2020. Τα μέτρα παρακολούθησης, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας ορισμένων περιφερειακών γραφείων, αναμένεται να ολοκληρωθούν έως τα μέσα του 2021. Η ψηφιακή επεξεργασία των αιτήσεων συνταξιοδότησης βρίσκεται επί του παρόντος σε πιλοτική φάση, αλλά οι αρχές είναι πεπεισμένες ότι έχει επιτευχθεί ο στόχος ψηφιακής επεξεργασίας του 30 % των αιτήσεων κύριας σύνταξης έως το τέλος Ιουνίου του 2020.

Με την πρόσφατη απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας παρέχεται δικαίωμα αποζημίωσης στους συνταξιούχους που είχαν υποβάλει σχετική αίτηση για τις περικοπές σύνταξης του 2012 για την περίοδο μεταξύ Ιουνίου 2015 και Μαΐου 2016. Παρότι η δημοσίευση όλων των λεπτομερειών της δικαστικής απόφασης μπορεί να καθυστερήσει αρκετές εβδομάδες, ανακοινώθηκε ότι η αποζημίωση καλύπτει περίοδο 11 μηνών, από τη δημοσίευση της προηγούμενης απόφασης του Συμβουλίου της Επικρατείας τον Ιούνιο του 2015 έως την εφαρμογή της μεταρρύθμισης του 2016 τον Μάιο του 2016. Η κυβέρνηση αποφάσισε να προκαταλάβει πιθανές μελλοντικές νομικές προσφυγές και να αποζημιώσει όλους τους συνταξιούχους του ιδιωτικού τομέα για περικοπές στις κύριες συντάξεις τους, ανεξάρτητα από το αν είχαν υποβάλει αίτηση ή όχι, με κόστος 0,5 % του ΑΕΠ. Η κυβέρνηση δεσμεύτηκε επίσης να αποζημιώσει τους συνταξιούχους του δημόσιου τομέα μόλις ολοκληρωθεί μια παράλληλη υπόθεση που συζητήθηκε ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου, γεγονός που θα αυξήσει το συνολικό κόστος της αποζημίωσης στο 0,8 % του ΑΕΠ. Η ανάγκη να καλυφθούν επίσης οι προηγούμενες περικοπές των επικουρικών συντάξεων και των εποχικών επιδομάτων θα αποσαφηνιστεί μόλις δημοσιευθεί η λεπτομερής απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Οι αποζημιώσεις είναι εφάπαξ πληρωμές και δεν επηρεάζουν την τρέχουσα λειτουργία του συνταξιοδοτικού συστήματος ή τις μελλοντικές συνταξιοδοτικές δαπάνες. Όσον αφορά μια άλλη πρόσφατη απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου που αναγνωρίζει δικαιώματα πρόωρης συνταξιοδότησης σε άνδρες δημόσιους υπαλλήλους με ανήλικα παιδιά, οι αρχές αναμένουν ότι οι επιπτώσεις της απόφασης αυτής θα είναι περιορισμένες.

Ως αντίδραση στην πανδημία του κορονοϊού την άνοιξη του 2020, οι αρχές ενίσχυσαν σημαντικά το σύστημα υγειονομικής περίθαλψης για την αντιμετώπιση της πανδημίας, μεταξύ άλλων μέσω της ευρύτερης χρήσης ψηφιακών εργαλείων. Στο πλαίσιο αυτό, αυξήθηκε η διαθεσιμότητα κλινών εντατικής θεραπείας και προσλήφθηκαν περίπου πέντε χιλιάδες επιπλέον μέλη του προσωπικού, τόσο γιατροί όσο και νοσηλευτές/νοσηλεύτριες, και σημειώθηκε πρόοδος στον τομέα της τηλεϊατρικής. Χάρη στην έγκαιρη εφαρμογή των μέτρων αυτών, η Ελλάδα κατόρθωσε να συγκρατήσει με επιτυχία τη διασπορά του ιού κατά

τη διάρκεια του πρώτου κύματος. Η Ελλάδα ανέπτυξε επίσης μια σειρά ψηφιακών εργαλείων, τα οποία θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν και μετά το τέλος της πανδημίας.

Ο επανασχεδιασμός του συστήματος πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, που αποτελεί ειδική δέσμευση για τα μέσα του 2020, θα χρειαστεί περισσότερο χρόνο για να εφαρμοστεί, ώστε να ληφθούν υπόψη οι αλλαγές στην υλοποίηση ορισμένων από τα κύρια στοιχεία του και λόγω αναπόφευκτων καθυστερήσεων που οφείλονται στην ανάγκη διαχείρισης της αντίδρασης στην πανδημία. Οι νομοθετικές αλλαγές βρίσκονται ακόμη στο στάδιο της κατάρτισης, αλλά η έγκρισή τους αναμένεται έως την άνοιξη του 2021. Η μεταρρύθμιση, η οποία ξεκίνησε το 2018, αποσκοπεί στη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου συστήματος πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, με υποχρεωτική εγγραφή ολόκληρου του πληθυσμού σε οικογενειακό γιατρό, ο οποίος θα καταστεί το πρώτο σημείο επαφής για τον ασθενή και θα εφαρμόσει το σύστημα υποχρεωτικών παραπομπών των ασθενών. Με βάση τις διαθέσιμες πληροφορίες, τα περισσότερα στοιχεία της μεταρρύθμισης προβλέπεται να επανασχεδιαστούν και η ανάπτυξη του συστήματος αναστέλλεται έως ότου καθοριστεί νέο μοντέλο υλοποίησης. Οι αρχές ενθαρρύνονται να επιταχύνουν την εφαρμογή της υποχρεωτικής εγγραφής και του συστήματος παραπομπής των ασθενών, τα οποία —όπως συμφωνήθηκε— θα πρέπει να παραμείνουν βασικά στοιχεία κάθε νέου συστήματος, δεδομένου ότι είναι καίριας σημασίας για την επιτυχή καθιέρωση ενός εύρωστου και εύρυθμου συστήματος πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης. Συμβάλλουν στην εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης και στην προστασία του πληθυσμού από τη ζήτηση που προκαλείται από την προσφορά και την οικονομική επιβάρυνση που μπορεί να αποφευχθεί, η οποία αποτελεί αυξανόμενη πηγή ανησυχίας στο ισχύον σύστημα. Οι αρχές σχεδιάζουν να επαναλάβουν την ανάπτυξη του δικτύου πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης το νωρίτερο την άνοιξη του 2021, δεδομένης της βραχυπρόθεσμης ανάγκης να επικεντρωθούν οι προσπάθειες στην αντιμετώπιση της τρέχουσας πρόκλησης να αυξηθεί ο διαθέσιμος αριθμός των συμβεβλημένων με το δημόσιο ταμείο οικογενειακών γιατρών. Η μεταρρύθμιση κατέστη ακόμη πιο σημαντική υπό το πρίσμα της κρίσης του κορονοϊού, δεδομένου του βασικού ρόλου των μονάδων πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, συμπεριλαμβανομένων των νέων και ταχέως ανεπτυγμένων κινητών μονάδων (ΚΟΜΥ), στη στήριξη της αντιμετώπισης της πανδημίας μέχρι σήμερα.

Οι κεντρικές δημόσιες συμβάσεις, θέμα που αποτελεί ειδική δέσμευση για τα μέσα του 2020, έχουν ήδη υλοποιηθεί εν μέρει και η συνολική σύσταση της Εθνικής Κεντρικής Αρχής Προμηθειών Υγείας σημειώνει πρόοδο, αλλά δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί λόγω καθυστερήσεων που οφείλονται στην πανδημία. Οι κεντρικοί διαγωνισμοί εφαρμόζονται επί του παρόντος ως επί το πλείστον σε περιφερειακό επίπεδο· ορισμένοι ολοκληρώνονται επίσης σε κεντρικό επίπεδο, αν και, σε μεγάλο βαθμό, πρόκειται για εκείνους που δρομολογήθηκαν στο πλαίσιο του προηγούμενου συστήματος. Το νομοσχέδιο για τον καθορισμό του νέου νομικού πλαισίου για την Αρχή οριστικοποιήθηκε και προβλέπεται να εγκριθεί έως το τέλος του έτους. Οι αρχές κοινοποίησαν επίσης ένα επιχειρησιακό σχέδιο για τις δημόσιες συμβάσεις που θα δρομολογηθεί το 2020, σύμφωνα με το οποίο παραμένει εφικτός ο στόχος να ανατίθενται συγκεντρωτικά οι συμβάσεις προμηθειών του 40 % των συνολικών νοσοκομειακών δαπανών, που αποτελεί ειδική δέσμευση για τα μέσα του 2022, και στόχος των αρχών είναι να επιτευχθεί το 30 % έως το πρώτο τρίμηνο του 2021. Τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα ενθάρρυναν τις αρχές να στηρίξουν περαιτέρω τη μεταρρύθμιση, με την επανενεργοποίηση, από τον Ιανουάριο του 2021, του Παρατηρητηρίου Τιμών, ενός εργαλείου παρακολούθησης που αποσκοπεί στην αύξηση της διαφάνειας και της αποτελεσματικότητας. Επί του παρόντος, η πρόσληψη των απαραίτητων δεξιοτήτων για την Αρχή εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση, αλλά αυτό μπορεί να διευκολυνθεί από το νέο νομικό πλαίσιο που πρόκειται να νομοθετηθεί τους προσεχείς μήνες.

Όσον αφορά τις δαπάνες υγειονομικής περίθαλψης, η αύξηση των ποσών αυτόματης επιστροφής και οι καθυστερήσεις στην είσπραξή τους αποτελούν πηγή ανησυχίας. Η ενίσχυση και η συνεπής εφαρμογή των διαρθρωτικών μέτρων που εγκρίθηκαν προηγουμένως θα στηρίξει την αποτελεσματικότητα και την πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη υψηλής ποιότητας. Για παράδειγμα, η αυτόματη επιστροφή για τα φαρμακευτικά προϊόντα το 2019 είναι κατά 36 % υψηλότερη από ό,τι το 2018 και σχεδόν 65 % υψηλότερη από ό,τι το 2017. Η είσπραξη αυτόματης επιστροφής για τους ιδιωτικούς παρόχους υγειονομικής περίθαλψης για το 2018 και το 2019 αναμένεται να ξεκινήσει έως τον Νοέμβριο του 2020. Τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα ενθαρρύνουν τις αρχές να θεσπίσουν την αναγκαία νομοθεσία για την ολοκλήρωση των νομοθετικών και διοικητικών διαδικασιών που απαιτούνται για την έναρξη της είσπραξης έως τον Οκτώβριο του 2020 —προκειμένου να διατηρηθεί η δημοσιονομική αξιοπιστία της αυτόματης επιστροφής— και να επανεξετάσουν τον ισχύοντα ορισμό της αυτόματης επιστροφής, με σκοπό την εισαγωγή μιας συνιστώσας επιμερισμού του κινδύνου και την ενίσχυση των κινήτρων για την αποφυγή της δημιουργίας νέων αυτόματων επιστροφών και τον περιορισμό της ζήτησης που προκαλείται από την προσφορά, μειώνοντας έτσι τις υψηλές άμεσες πληρωμές.

Ο σχεδιασμός του πυλώνα «επανένταξης στην αγορά εργασίας» του Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης (τρίτος πυλώνας) προσαρμόζεται υπό το πρίσμα της κρίσης του κορονοϊού, και η πανεθνική εφαρμογή του νέου πλαισίου, που αποτελούσε ειδική δέσμευση για το τέλος του 2019, προγραμματίζεται για το φθινόπωρο του 2020, ανάλογα με τις εξελίξεις στον τομέα της υγείας. Κατά τη διάρκεια του 2019, εφαρμόστηκε πιλοτικό έργο που αποσκοπούσε στη διασφάλιση της παροχής υπηρεσιών κοινωνικής στήριξης και ενεργοποίησης της αγοράς εργασίας σε 32 δήμους σε ολόκληρη τη χώρα. Τα πορίσματα του πιλοτικού έργου αξιολογήθηκαν ενόψει της εφαρμογής του σε εθνικό επίπεδο το 2020. Ωστόσο, λόγω της πανδημίας του κορονοϊού, χρειάστηκε να προσαρμοστούν οι επιχειρηματικές διαδικασίες της δημόσιας υπηρεσίας απασχόλησης (ΟΑΕΔ) στη νέα κατάσταση και, στη συνέχεια, να προσαρμοστούν οι όροι της ανάπτυξης του νέου πλαισίου σε εθνική κλίμακα. Η εφαρμογή αναμένεται να ξεκινήσει το φθινόπωρο του 2020.

Όσον αφορά την επανεξέταση του συστήματος επιδοτήσεων για τις τοπικές δημόσιες μεταφορές, που αποτελεί ειδική δέσμευση για τα μέσα του 2020, το αναθεωρημένο πρωτογενές δίκαιο για το νέο σύστημα εγκρίθηκε τον Ιούλιο του 2020. Το παράγωγο δίκαιο, που πρόκειται να εγκριθεί εντός του Σεπτεμβρίου 2020, βρίσκεται στο στάδιο της προετοιμασίας ώστε να καταστεί δυνατή η τακτική και αντικειμενική επιστροφή των επιδοτούμενων εισιτηρίων δημόσιων μεταφορών σε μεταφορείς στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη.

Η μεταρρύθμιση του πλαισίου παροχών αναπηρίας προχωρεί σύμφωνα με τον προηγουμένως συμφωνηθέντα επανασχεδιασμό του, μια ειδική δέσμευση για τα μέσα του 2019, η οποία θα χρειαστεί περισσότερο χρόνο για να ολοκληρωθεί. Ένα συμφωνημένο έγγραφο πολιτικής αναμένεται εντός του Σεπτεμβρίου 2020 και ένα πιλοτικό έργο αναμένεται να δρομολογηθεί στις αρχές του 2021. Το ηλεκτρονικό σύστημα για την επεξεργασία των αιτήσεων είναι πλέον διαθέσιμο σε τρεις περιφέρειες, αλλά η λειτουργία των κέντρων αξιολόγησης της αναπηρίας έχει επηρεαστεί από την πανδημία.

ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Ο χρηματοπιστωτικός τομέας αντιμετώπισε σχετικά ικανοποιητικά τις πρώτες επιπτώσεις της πανδημίας του κορονοϊού, χάρη στις προσπάθειες των αρχών και της ΕΕ εν γένει να διατηρήσουν την πρόσβαση των πληττόμενων επιχειρήσεων σε

χρηματοδότηση. Η ρευστότητα στις χρηματοπιστωτικές αγορές, καθώς και η παροχή χρηματοδότησης στην οικονομία, διατηρήθηκε και οι τράπεζες ήταν σε θέση να κρατήσουν διαχειρίσιμο το κόστος της χρηματοδότησης, παρά την αύξηση του κόστους της μακροπρόθεσμης μη εξασφαλισμένης χρηματοδότησης. Αυτό διευκολύνθηκε από τη χαλάρωση των όρων για στοχευμένες πράξεις πιο μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης του Ευρωσυστήματος και την προσωρινή χαλάρωση των απαιτήσεων για εξασφαλίσεις για τις πιστοδοτικές πράξεις του Ευρωσυστήματος, ιδίως την παραίτηση από την αποδοχή ελληνικών κρατικών ομολόγων ως εξασφαλίσεων. Σύμφωνα με στοιχεία του Ιουλίου 2020, η ανάκαμψη της τραπεζικής πίστωσης προς τις μη χρηματοοικονομικές εταιρείες επιταχύνθηκε ακόμη περισσότερο, ενώ για τις μικρές επιχειρήσεις χωρίς νομική προσωπικότητα η τάση άρχισε να γίνεται γρήγορα θετική, μετριάζοντας τη συνεχιζόμενη συρρίκνωση της τραπεζικής πίστωσης προς τα νοικοκυριά. Αυτό αντικατοπτρίζει τόσο τις προσπάθειες των εταιρειών να δημιουργήσουν αποθεματικά ρευστότητας όσο και την έναρξη εκταμιεύσεων των μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης. Οι ελληνικές εταιρείες επωφελήθηκαν από δύο προγράμματα που εφαρμόζει η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα, δηλαδή ένα πρόγραμμα εγγυοδοσίας και ένα πρόγραμμα επιδότησης επιτοκίου για νέα επιχειρηματικά δάνεια, τα οποία προσέλκυσαν μεγάλη ζήτηση. Επιπλέον, οι βιώσιμες εταιρείες, κυρίως μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, έχουν επωφεληθεί από άμεσες επιδοτήσεις επιτοκίου σε υφιστάμενα εξυπηρετούμενα δάνεια. Τα προγράμματα αυτά αναμένεται να στηρίξουν την αύξηση της δανειοδότησης προς τις επιχειρήσεις κατά τους προσεχείς μήνες.

Τα μέτρα αναστολής αποπληρωμών των δανείων που τέθηκαν σε εφαρμογή, σε συνδυασμό με την ευελιξία που εξήγγειλε η εποπτική αρχή, υποδηλώνουν ότι φέτος ο αντίκτυπος της πανδημίας στην ποιότητα των χαρτοφυλακίων χορηγήσεων των τραπεζών θα είναι περιορισμένος. Πάνω από το 10 % του συνολικού χαρτοφυλακίου χορηγήσεων των τραπεζών έχει επωφεληθεί από τα μέτρα αναστολής, τα οποία ισχύουν επί του παρόντος έως τις 31 Δεκεμβρίου. Οι τέσσερις συστημικές τράπεζες αύξησαν σημαντικά τις απομειώσεις που κατέγραψαν στα αποτελέσματα του πρώτου τριμήνου του 2020, αλλά το πλήρες μέγεθος των αναγκών προβλέψεων θα καταστεί εμφανές μόνο μετά τη λήξη των μέτρων αναστολής, γεγονός που μπορεί να υποδηλώνει κινδύνους δυσμενέστερων εξελίξεων για το 2021. Η αύξηση των προβλέψεων ενδέχεται να ασκήσει πίεση στις ήδη αδύναμες προοπτικές κερδοφορίας για τις ελληνικές τράπεζες.

Η χαμηλή κερδοφορία, σε συνδυασμό με το κόστος των επικείμενων τιτλοποιήσεων, μπορεί να δημιουργήσει προκλήσεις όσον αφορά την κεφαλαιακή θέση των τραπεζών στο εγγύς μέλλον. Ο μέσος δείκτης κοινών μετοχών κατηγορίας 1 των τραπεζών μειώθηκε από 15,9 % στα τέλη του 2019 σε 14,6 % το πρώτο τρίμηνο του 2020, αλλά παρέμεινε ευθυγραμμισμένος με τις κεφαλαιακές απαιτήσεις. Η μείωση οφειλόταν κυρίως στην εφαρμογή των μεταβατικών κανόνων προληπτικής εποπτείας που εφαρμόστηκαν το πρώτο τρίμηνο κάθε έτους. Στο μέλλον, στην κεφαλαιακή θέση των τραπεζών θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι περαιτέρω προγραμματισμένες κανονιστικές αλλαγές και οι επικείμενες τιτλοποιήσεις μη εξυπηρετούμενων δανείων μεσοπρόθεσμα. Η ποιότητα του κεφαλαίου των τραπεζών παραμένει χαμηλή λόγω του υψηλού ποσού των αναβαλλόμενων πιστώσεων φόρου, ενώ η ισχυρή σχέση κράτους-τραπεζών ενδέχεται να εξακολουθήσει να ενισχύεται κατά τους επόμενους μήνες.

Μολονότι το απόθεμα των μη εξυπηρετούμενων δανείων συνέχισε να μειώνεται στις αρχές του 2020, ο δυνητικός αρνητικός αντίκτυπος της κρίσης του κορονοϊού στην ποιότητα των στοιχείων ενεργητικού θα αρχίσει να φαίνεται μόνο μετά τη λήξη των μέτρων αναστολής. Το απόθεμα των μη εξυπηρετούμενων δανείων των ελληνικών τραπεζών παρέμεινε σε καθοδική πορεία το πρώτο τρίμηνο του 2020, καθώς το ποσοστό τους μειώθηκε

στο 39,6 % τον Μάρτιο του 2020 και αναμένεται να μειωθεί ακόμη περισσότερο το δεύτερο τρίμηνο, μόλις σημειωθεί επισήμως ο θετικός αντίκτυπος της πρώτης τιτλοποίησης στο πλαίσιο του προγράμματος «Ηρακλής»([6]). Ωστόσο, οι στρατηγικές μείωσης των μη εξυπηρετούμενων δανείων των τραπεζών επηρεάζονται από την πανδημία, ενώ η εσωτερική ικανότητα των τραπεζών για βιώσιμη αναδιάρθρωση των δανείων παραμένει περιορισμένη.

Οι δράσεις που περιγράφονται κατωτέρω παρακολουθούνται και αξιολογούνται ως μέρος της συνεχούς δέσμευσης στον τομέα της χρηματοπιστωτικής πολιτικής:

- **Οι αρχές προτίθενται να υποβάλουν σύντομα στη Βουλή νομοσχέδιο που θα οδηγήσει σε ριζική αναμόρφωση του πλαισίου αφερεγγυότητας.** Στον νέο πτωχευτικό κώδικα ενσωματώνονται τα καθεστώτα αφερεγγυότητας επιχειρήσεων και φυσικών προσώπων και γίνεται μεταφορά στο εθνικό δίκαιο της νομοθεσίας της ΕΕ περί πλαισίου για την προληπτική αναδιάρθρωση. Γενικός στόχος του κώδικα είναι η επίσπευση της απαλλαγής από τα χρέη, η ταχύτερη εξόφληση των πιστωτών, καθώς και η διατήρηση βιώσιμων επιχειρήσεων μέσω του πλαισίου για την προληπτική αναδιάρθρωση. Με βάση τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές, αναμένεται να αυξήσει την αποτελεσματικότητα της αναδιάρθρωσης, μέσω της απλούστευσης των διαδικαστικών απαιτήσεων και της χρήσης ηλεκτρονικής πλατφόρμας. Για την έναρξη ισχύος του νέου κώδικα την 1η Ιανουαρίου 2021 θα απαιτηθεί η θέσπιση σημαντικού όγκου παράγωγης νομοθεσίας, ώστε να καθοριστούν ορισμένες πτυχές της εν λόγω μεταρρύθμισης, καθώς και η ολοκλήρωση της πλατφόρμας ΤΠ, διαδικασίες οι οποίες έχουν αμφότερες δρομολογηθεί.

- **Ταυτόχρονα, οι αρχές επέτρεψαν τη λήξη ισχύος του συστήματος προστασίας της κύριας κατοικίας και του μηχανισμού εξωδικαστικής ρύθμισης οφειλών, θεσπίζοντας παράλληλα εναλλακτικά συστήματα κοινωνικής προστασίας για ευάλωτους οφειλέτες.** Τα εν λόγω καθεστώτα έληξαν στις 31 Ιουλίου 2020 και στις 30 Απριλίου 2020 αντιστοίχως. Παράλληλα με την αναμόρφωση του πλαισίου αφερεγγυότητας, η κυβέρνηση θεσπίζει επίσης νέα εργαλεία κοινωνικής πολιτικής για τη στήριξη των ευάλωτων οφειλετών. Στο πλαίσιο της προπτωχευτικής διαδικασίας, ευάλωτοι οφειλέτες, με δάνειο που συνδέεται με την κύρια κατοικία τους και οι οποίοι έχουν υποστεί αιφνίδια απώλεια εισοδήματος θα είναι επιλέξιμοι για προσωρινή επιδότηση, κάτι το οποίο αναμένεται ότι θα συμβάλει περαιτέρω στη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων και θα αποτρέψει τη συσσώρευση νέων. Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων ηθικού κινδύνου, η επιδότηση θα είναι διαθέσιμη για τους ευάλωτους οφειλέτες τόσο με εξυπηρετούμενα όσο και με μη εξυπηρετούμενα δάνεια, υπό τις προϋποθέσεις που ορίζονται από τον νόμο, με εξαίρεση τους οφειλέτες με μη εξυπηρετούμενα δάνεια που καταγγέλθηκαν πριν από τουλάχιστον ένα έτος. Επιπλέον, ο κώδικας εισάγει ειδικό καθεστώς πώλησης και επανεκμίσθωσης, το οποίο επιτρέπει στους επιλέξιμους οφειλέτες που αντιμετωπίζουν δυσχέρειες να παραμείνουν στην κύρια κατοικία τους ως ενοικιαστές, οι οποίοι μπορούν να επωφεληθούν επιπλέον από επιδότηση για τη διευκόλυνση της καταβολής του ενοικίου. Η ρύθμιση αυτή επεκτείνει την υφιστάμενη επιδότηση ενοικίου και θα εφαρμοστεί μέσω οντότητας του ιδιωτικού τομέα. Ο φορέας του ιδιωτικού τομέα μπορεί να επωφεληθεί από

([6]) Η συναλλαγή περιλάμβανε τιτλοποίηση χαρτοφυλακίου ύψους 7,5 δισ. EUR, αποτελούμενου κυρίως από μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα. Αξιοποίησε κρατικές εγγυήσεις ύψους 2,4 δισ. EUR από το συνολικό κονδύλιο ύψους 12 δισ. EUR που ήταν διαθέσιμο στο πλαίσιο του προγράμματος «Ηρακλής». Το εν λόγω πρόγραμμα είναι ανοικτό και προαιρετικό για όλες τις τράπεζες και καλύπτει περίοδο 18 μηνών από τον Οκτώβριο του 2019. Δύο ακόμη συστημικές τράπεζες προχωρούν στις προετοιμασίες για τη διευκόλυνση των προγραμματισμένων τιτλοποιήσεών τους στο πλαίσιο του προγράμματος, με στόχο την ολοκλήρωσή τους έως το πρώτο τρίμηνο του 2021.

κρατική εγγύηση για να ενισχυθεί η πρόσβασή του σε χρηματοδότηση, εάν αυτό κριθεί αναγκαίο.

- **Σύντομα οι αρχές θα υποβάλουν επίσης στη Βουλή μέτρα που αποσκοπούν στην επίσπευση της εκκαθάρισης των συσσωρευμένων εκκρεμών υποθέσεων αφερεγγυότητας νοικοκυριών, οι οποίες αυξήθηκαν περισσότερο ως αποτέλεσμα της αναστολής των δικαστικών διαδικασιών κατά τη διάρκεια της πανδημίας.** Ειδικότερα, οι αρχές προτίθενται να εισαγάγουν αυτόματο αναπρογραμματισμό ακροάσεων εξ αποστάσεως μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας, καθώς και διαδικαστικές απλουστεύσεις· επιπλέον, παρά το γεγονός ότι οι θεσμικοί πιστωτές έχουν στη διάθεσή τους ηλεκτρονική πλατφόρμα για τον έλεγχο της επιλεξιμότητας και τον αποκλεισμό των στρατηγικών κακοπληρωτών, τα αποτελέσματα όσον αφορά τη μείωση των εκκρεμών υποθέσεων είναι μέχρι στιγμής περιορισμένα. Εν τω μεταξύ, οι εκκρεμείς υποθέσεις αυξήθηκαν περισσότερο, λόγω της αναστολής των δικαστικών διαδικασιών αφότου εκδηλώθηκε η έξαρση του κορονοϊού. Μολονότι η πανδημία επηρέασε αρνητικά την παροχή στοιχείων σχετικά με την εξέλιξη των συσσωρευμένων εκκρεμών υποθέσεων κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2020, η πρόσφατη δημιουργία Υπηρεσίας Στατιστικών Στοιχείων στο Υπουργείο Δικαιοσύνης θα μπορούσε να διευκολύνει τη συγκέντρωση, την επεξεργασία και την ενιαία παρουσίαση αξιόπιστων δεδομένων μέσω της χρήσης ΤΠ.

- **Οι αρχές προτίθενται να θεσπίσουν σειρά μέτρων με στόχο τη βελτίωση της λειτουργικότητας και της ευχρηστίας της πλατφόρμας ηλεκτρονικών πλειστηριασμών, καθώς και τη διευκόλυνση των σχετικών διαδικασιών.** Τα εν λόγω μέτρα αναμένεται να θεσπιστούν τον Οκτώβριο του 2020 και περιλαμβάνουν την υποχρέωση των υπαλλήλων πλειστηριασμού να μεταφορτώνουν αντίγραφο της έκθεσης εκτίμησης και φωτογραφίες του ακινήτου στον ιστότοπο των ηλεκτρονικών πλειστηριασμών. Άλλα μέτρα θα θεσπιστούν στο πλαίσιο της αναθεώρησης του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (βλ. κατωτέρω). Η διενέργεια ηλεκτρονικών πλειστηριασμών, η οποία είχε διακοπεί λόγω του κλεισίματος των δικαστηρίων και των συμβολαιογραφείων εξαιτίας της πανδημίας του κορονοϊού, ξεκίνησε εκ νέου την 1η Σεπτεμβρίου, αλλά υπάρχει η πρόθεση να ανασταλούν οι πλειστηριασμοί για τους ευάλωτους οφειλέτες έως τα τέλη Δεκεμβρίου του 2020, ενόψει της έναρξης ισχύος της νομοθεσίας για την αφερεγγυότητα και των σχετικών μέτρων κοινωνικής πολιτικής τον Ιανουάριο του 2021.

- **Όσον αφορά την εκκαθάριση των συσσωρευμένων κρατικών εγγυήσεων που έχουν καταπέσει, οι αρχές λαμβάνουν μέτρα για την πλήρη κάλυψη τυχόν καθυστερήσεων που σχετίζονται με την πανδημία, ενώ δεσμεύονται να επισπεύσουν περαιτέρω το συνολικό χρονοδιάγραμμα διεκπεραίωσης και πληρωμών.** Οι αρχές έχουν αναβαθμίσει τους στόχους εκκαθάρισης για το δεύτερο εξάμηνο του 2020, υπερκαλύπτοντας την καθυστέρηση που σημειώθηκε κατά το πρώτο εξάμηνο του έτους, αυξάνοντας παράλληλα τον συνολικό στόχο για το 2020 κατά 33 %. Οι αρχές προχωρούν επίσης, όπως είχε προγραμματιστεί, σε όλες τις αναγκαίες διαρθρωτικές βελτιώσεις, οι οποίες περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων μια αναθεωρημένη υπουργική απόφαση σχετικά με το αποθετήριο ηλεκτρονικών αρχείων, τη διαλειτουργικότητα με τις τοπικές φορολογικές υπηρεσίες και τη μετάταξη προσωπικού.

- **Οι εργασίες για την έγκριση στοχευμένων τροποποιήσεων του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας βρίσκονται υπό εξέλιξη.** Η νομοπαρασκευαστική επιτροπή αναμένεται να υποβάλει νομοσχέδιο έως τα τέλη Ιανουαρίου του 2021, ενόψει της έγκρισης του αναθεωρημένου κώδικα έως τα τέλη Φεβρουαρίου του 2021, ενώ η έναρξη ισχύος του κώδικα προβλέπεται για τον Σεπτέμβριο του 2021. Οι τροποποιήσεις θα αφορούν, μεταξύ

άλλων, τα ζητήματα που σχετίζονται με τις αιτήσεις προσαρμογής της τιμής για ηλεκτρονικούς πλειστηριασμούς.

- **Για να διασφαλιστεί η επιχειρησιακή αποτελεσματικότητα, έχει υποβληθεί στη Βουλή στοχευμένη προσαρμογή της πρωτογενούς νομοθεσίας σχετικά με τις αναβαλλόμενες πιστώσεις φόρου, η έγκριση της οποίας αναμένεται σύντομα.** Στόχος είναι η διασφάλιση της ικανότητας απορρόφησης ζημιών του κεφαλαίου των τραπεζών σε όλες τις περιπτώσεις. Περαιτέρω τεχνικές και διαδικαστικές πτυχές που σχετίζονται με τη διαδικασία χρήσης των αναβαλλόμενων πιστώσεων φόρου, ιδίως κατά την εξυγίανση, θα αποσαφηνιστούν μέσω παράγωγης νομοθεσίας, κατά περίπτωση.

Το Ελληνικό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας ενέτεινε τις προσπάθειές του για τη στήριξη των συστημικών τραπεζών προκειμένου να επιτύχουν τους στόχους τους όσον αφορά τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων και τη βελτίωση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στο σημερινό περιβάλλον, το οποίο έχει πληγεί από την πανδημία. Με βάση την πρόταση του Ταμείου, οι αρχές τροποποίησαν το εφαρμοστέο δίκαιο του Ταμείου για να προστατεύσουν τα δικαιώματα ιδιοκτησίας του, σε περίπτωση εταιρικών μετασχηματισμών των συστημικών τραπεζών([7]) που συνδέονται με τις τρέχουσες συναλλαγές τιτλοποίησης.

ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Τον Ιούνιο του 2020, οι αρχές θέσπισαν επίσης ένα νέο, ευρύτερο προσωρινό σύστημα μειωμένου ωραρίου εργασίας (ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ), το οποίο παρέχει ευελιξία στις επιχειρήσεις, ώστε να προσαρμόζουν το ωράριο εργασίας, και αποζημίωση στους εργαζομένους για τις μη δεδουλευμένες ώρες. Το σύστημα αυτό αναμένεται να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο, καθώς θα επιτρέψει στην αγορά εργασίας να προσαρμοστεί στο σοκ που προκάλεσε η έξαρση του κορονοϊού. Το σύστημα, το κόστος του οποίου εκτιμάται στα 440 εκατ. EUR, είναι επιλέξιμο για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του νέου ευρωπαϊκού μέσου προσωρινής στήριξης για τον μετριασμό των κινδύνων ανεργίας σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης (SURE), μέσω του οποίου η Επιτροπή πρότεινε να χορηγηθεί στην Ελλάδα χρηματοδοτική συνδρομή συνολικού ύψους 2,7 δισ. EUR.

Στο πλαίσιο της διαδικασίας κωδικοποίησης του εργατικού δικαίου επανεξετάζονται και εκσυγχρονίζονται ορισμένες πτυχές της ισχύουσας εργατικής νομοθεσίας. Οι πτυχές αυτές περιλαμβάνουν τη θέσπιση νέου πλαισίου για τη ρύθμιση νέων μορφών εργασίας (όπως η εργασία σε πλατφόρμες, η συνεργατική οικονομία) και αλλαγές με τις οποίες διαχωρίζονται τα καθήκοντα επιθεώρησης και συμβιβασμού σύμφωνα με τις συστάσεις του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας. Η εργατική νομοθεσία αναμένεται να υποβληθεί στη Βουλή τον Οκτώβριο του 2020, ενώ η κωδικοποίησή της θα ακολουθήσει τον Νοέμβριο του 2020.

Οι αρχές εξακολουθούν να επιδιώκουν την επίτευξη των ολοκληρωμένων σχεδίων τους για την εκπαιδευτική πολιτική με τη μεταρρύθμιση του δημόσιου σχολείου, που εγκρίθηκε τον Ιούνιο του 2020, και την ουσιαστική πρόοδο που σημειώθηκε στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Το νομοσχέδιο για την αναβάθμιση του δημόσιου σχολείου έχει ως στόχο, μεταξύ άλλων, την προώθηση των ήπιων δεξιοτήτων, του

([7]) Η εν λόγω νομική τροποποίηση κατέστη αναγκαία προκειμένου να εξαλειφθεί κάθε έλλειψη ασφάλειας δικαίου σχετικά με το κατά πόσον το Ταμείο μπορεί να κάνει πλήρη χρήση των θεσμοθετημένων δικαιωμάτων του σε οντότητες που δημιουργήθηκαν μετά από εταιρικό μετασχηματισμό των τραπεζών, ο οποίος ήταν αναγκαίος για τη διευκόλυνση ορισμένων μεγάλης κλίμακας τιτλοποιήσεων μη εξυπηρετούμενων δανείων.

ψηφιακού γραμματισμού, της εκμάθησης ξένων γλωσσών και της αξιολόγησης των σχολικών μονάδων. Ταυτόχρονα, η ολοκληρωμένη μεταρρύθμιση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, η οποία αναπτύσσεται επί του παρόντος, αποσκοπεί στη βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης, στην αύξηση του ποσοστού των σπουδαστών που την επιλέγουν και στην καλύτερη σύνδεση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και της διά βίου μάθησης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Η μεταρρύθμιση, που εκπονήθηκε σε διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους, προβλέπει τη δημιουργία επαγγελματικών λυκείων και νέων προγραμμάτων σπουδών, καθώς και καλύτερη διάγνωση αναγκών της αγοράς εργασίας. Σημαντικό στοιχείο της μεταρρύθμισης είναι επίσης η διαπίστευση και ο ποιοτικός έλεγχος των ιδρυμάτων που παρέχουν συνεχή εκπαίδευση. Ως μέρος της μεταρρύθμισης, οι αρχές βελτιώνουν επίσης το πλαίσιο για τη μαθητεία.

ΑΓΟΡΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

Οι αρχές εξακολουθούν να εργάζονται για σημαντικές πρωτοβουλίες που βελτιώνουν το πλαίσιο οικονομικών προϋποθέσεων, με σκοπό την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και τη στήριξη της οικονομικής ανάκαμψης μετά την έξαρση του κορονοϊού. Για τον σκοπό αυτό, επιδιώκουν να οριστικοποιήσουν σύντομα τη νέα αναπτυξιακή στρατηγική, θεσπίζοντας μεταρρυθμιστικά μέτρα σε βασικούς τομείς πολιτικής, με σκοπό την τόνωση της παραγωγικότητας του ιδιωτικού τομέα και την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης.

Η μεταρρύθμιση των διαδικασιών αδειοδότησης επενδύσεων προχωρεί ικανοποιητικά, παρά κάποιες καθυστερήσεις. Οι αρχές εκπλήρωσαν επιτυχώς τη δέσμευση για αναθεώρηση/κατάργηση της κατάταξης σε βαθμούς όχλησης, πολύ πριν από την καταληκτική ημερομηνία της **ειδικής δέσμευσης για τα μέσα του 2021**. Επιπλέον:

- Όσον αφορά την εφαρμογή του νόμου-πλαισίου για τις επιθεωρήσεις, που αποτελεί **ειδική δέσμευση για τα μέσα του 2020**, σημειώνεται σταθερή πρόοδος ως προς τους συμφωνηθέντες τομείς προτεραιότητας, παρότι ορισμένες εργασίες δεν έχουν ακόμη ολοκληρωθεί. Τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα ενθάρρυναν τις αρχές να καταρτίσουν, έως την επόμενη έκθεση, χρονοδιάγραμμα για την ολοκλήρωση των εργασιών αυτών, συμπεριλαμβανομένης της θέσπισης όλης της αναγκαίας εφαρμοστικής νομοθεσίας. Οι αρχές δεσμεύτηκαν να επεκτείνουν το πλαίσιο σε τέσσερις εναπομένοντες τομείς έως τα τέλη του 2021. Η πλήρης ανάπτυξή του αποτελεί σημαντικό βήμα, καθώς θα μειώσει την ανάγκη εκ των προτέρων ελέγχων, χωρίς να θίγονται τα πρότυπα υγείας και ασφάλειας.

- Η απλούστευση των διαδικασιών αδειοδότησης επενδύσεων, που αποτελεί **ειδική δέσμευση για τα μέσα του 2020**, προχωρεί, αν και με ορισμένες καθυστερήσεις. Οι αρχές ενέκριναν πρωτογενή νομοθεσία για την απλούστευση του τομέα πρωτογενούς παραγωγής, ενώ η παράγωγη νομοθεσία αναμένεται σύντομα. Έχουν υποβληθεί προτάσεις για την απλούστευση των περισσότερων τομέων που απομένουν, η δε πρωτογενής νομοθεσία αναμένεται να εγκριθεί σύντομα. Οι αρχές ενθαρρύνονται, έως την επόμενη έκθεση, να καταρτίσουν χρονοδιάγραμμα για τη θέσπιση όλης της αναγκαίας παράγωγης νομοθεσίας σε όλους τους τομείς, καθώς και για την απλούστευση των λίγων δραστηριοτήτων που απομένουν.

- Τέλος, η εγκατάσταση του συστήματος ΤΠ για τη στήριξη του πλαισίου αδειοδότησης επενδύσεων, **ειδική δέσμευση για τα τέλη του 2019**, καθυστερεί λόγω επιπλοκών στη διαδικασία υποβολής προσφορών. Ωστόσο, αν δεν υπάρξουν άλλες δικαστικές προσφυγές, οι αρχές αναμένουν ότι η σύμβαση θα υπογραφεί σύντομα.

Συνεχίζεται η υλοποίηση βασικών μεταρρυθμίσεων του επιχειρηματικού περιβάλλοντος που ξεκίνησαν στο πλαίσιο των προγραμμάτων χρηματοδοτικής συνδρομής, αν και υπάρχουν κάποιες καθυστερήσεις σε ορισμένους τομείς λόγω της έξαρσης του κορονοϊού. Προχωρούν οι εργασίες για τη δημιουργία του πλαισίου πιστοποίησης των εξωτερικών περιβαλλοντικών αξιολογητών, που εκκρεμεί από το πρόγραμμα του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας, καθώς και του πλαισίου πιστοποίησης των εξωτερικών επιθεωρητών, παρότι δεν έχει ακόμη θεσπιστεί η αναγκαία παράγωγη νομοθεσία. Ιδιαίτερα ευπρόσδεκτο είναι επίσης το γεγονός ότι οι αρχές επανεξετάζουν τις διατάξεις αδειοδότησης σχετικά με τον θεματικό τουρισμό και την αγορά γάλακτος. Η ενίσχυση του συντονισμού και της παρακολούθησης, σε συνδυασμό με τις δράσεις που προωθούν τη μεγαλύτερη προβολή της μεταρρύθμισης της αδειοδότησης επενδύσεων, θα στηρίξει την εν εξελίξει εφαρμογή της.

Η νέα στρατηγική για την προώθηση του εξαγωγικού δυναμικού της Ελλάδας και των εισερχόμενων άμεσων ξένων επενδύσεων πρόκειται να δημοσιευθεί σύντομα. Η στρατηγική αποσκοπεί στον εντοπισμό βασικών τομέων και εξαγωγικών αγορών, στον αποτελεσματικό συντονισμό των σχετικών φορέων και στη διασφάλιση της προσέγγισης των ενδιαφερόμενων μερών. Η περαιτέρω πρόοδος εξαρτάται από τη θέσπιση νομοθεσίας για την αποσαφήνιση του ρόλου του Υπουργείου Εξωτερικών, καθώς και από τη δημιουργία των αναγκαίων επιχειρησιακών δομών σε συγκεκριμένους τομείς. Λόγω της πανδημίας, η προκήρυξη του διαγωνισμού για το ολοκληρωμένο σύστημα Ενιαίας Θυρίδας για τις εισαγωγές και τις εξαγωγές αναβλήθηκε για τα τέλη Σεπτεμβρίου.

Οι αρχές προχωρούν σταδιακά στην εφαρμογή πρόσθετων μέτρων για την περαιτέρω διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Η εγγραφή μέσω της ενιαίας ηλεκτρονικής υπηρεσίας έχει καταστεί υποχρεωτική για τις ιδιωτικές επιχειρήσεις, ενώ το πλαίσιο για την προστασία των μειοψηφικών επενδυτών ενισχύθηκε μέσω μιας σειράς διασφαλίσεων σχετικά με την επιλογή, τον διορισμό και την αξιολόγηση των μελών των διοικητικών συμβουλίων, καθώς και μέσω αυξημένων απαιτήσεων γνωστοποίησης.

Η εφαρμογή του πρόσφατα επικαιροποιημένου οδικού χάρτη για την ολοκλήρωση του κτηματολογίου έχει ξεκινήσει εκ νέου, μετά τις καθυστερήσεις που προκάλεσε η πανδημία του κορονοϊού. Οι διορισμοί ανώτερων διοικητικών στελεχών αναμένεται να ολοκληρωθούν σύντομα, η προετοιμασία της εταιρικής στρατηγικής προχωρά, και ο διαγωνισμός για την ψηφιοποίηση των αρχείων του κτηματολογίου αναμένεται να δρομολογηθεί έως τα τέλη του έτους. Η συλλογή των δικαιωμάτων έγγειας ιδιοκτησίας έχει ολοκληρωθεί για το 82 % της χώρας και η κτηματογράφηση έχει ολοκληρωθεί για το 33 % των δικαιωμάτων, ποσοστό που υπολείπεται της **ειδικής δέσμευσης για τα μέσα του 2020**, η οποία προέβλεπε ολοκλήρωση για το 45 % των δικαιωμάτων. Έως τον Οκτώβριο του 2020, η ολοκλήρωση της κτηματογράφησης αναμένεται να ανέλθει στο 35 %. Οι αρχές καταρτίζουν νομοθεσία για την επιβολή κυρώσεων σε πολίτες που δεν δηλώνουν την ακίνητη περιουσία τους εντός της ισχύουσας προθεσμίας, ενώ προχωρά η ανάθεση των πέντε τελευταίων συμβάσεων κτηματογράφησης, που καθυστέρησε λόγω δικαστικών διαδικασιών. Μολονότι η στελέχωση του Ελληνικού Κτηματολογίου είναι πλέον επαρκής, θα χρειαστεί περισσότερος χρόνος για τη δημιουργία κτηματολογικών γραφείων και υποκαταστημάτων μετά την πανδημία. Έως τα τέλη Οκτωβρίου του 2020, αναμένεται να καταργηθούν έξι επιπλέον υποθηκοφυλακεία, ενώ θα ανοίξει ένα κτηματολογικό γραφείο (για τη Θράκη).

Η δημόσια παρουσίαση όλων των υπόλοιπων δασικών χαρτών, της οποίας η ολοκλήρωση είχε προγραμματιστεί για τα μέσα του 2020, έχει καθυστερήσει λόγω της θέσπισης νομοθεσίας για την αντιμετώπιση ζητημάτων χρήσης γης που προκύπτουν από

αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας. Αυτό μπορεί να καθυστερήσει για αρκετούς μήνες τη συνολική διαδικασία της κτηματογράφησης, η οποία πρέπει να ολοκληρωθεί έως τα τέλη Μαΐου του 2022. Τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα ενθάρρυναν τις αρχές να προβούν στη μεταφόρτωση και την επικύρωση των υπόλοιπων δασικών χαρτών (το 53 % της χώρας διαθέτει ήδη επικυρωμένους χάρτες), αντιμετωπίζοντας παράλληλα το ζήτημα των προβληματικών περιοχών. Όσον αφορά τις περιοχές για τις οποίες η διαδικασία έχει ολοκληρωθεί και οι οποίες δεν θα υποστούν αλλαγές, οι αρχές επιβεβαίωσαν ότι η επικύρωση των δασικών χαρτών δεν θα ανακληθεί. Όλοι οι υπόλοιποι χάρτες θα μεταφορτωθούν έως τον Δεκέμβριο του 2020.

Η ελληνική κυβέρνηση συνέχισε να συμμετέχει εποικοδομητικά σε μια σειρά προτάσεων για διόρθωση όσον αφορά την υπόθεση παραβίασης της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας και την υλοποίηση ειδικής δέσμευσης για τα τέλη του 2020. Οι προτάσεις θα πρέπει, εν τέλει, να υποβληθούν σε διαβούλευση με τους φορείς της αγοράς από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, βήμα το οποίο θα οδηγήσει στην εφαρμογή της διόρθωσης και την περάτωση της υπόθεσης. Εξακολουθούν να βρίσκονται υπό συζήτηση βελτιώσεις στην πρόταση για τη χορήγηση πρόσβασης στους ανταγωνιστές της Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού σε συγκεκριμένο μερίδιο της παραγωγής βασικού φορτίου της, μεταξύ άλλων για να διασφαλιστούν η διαφανής διαδικασία επιλογής, η πρόσβαση μικρότερων φορέων στον μηχανισμό και ένας λεπτομερής μηχανισμός εφαρμογής.

Η 1η Νοεμβρίου ανακοινώθηκε από τη ρυθμιστική αρχή ενέργειας ως τελική ημερομηνία για την έναρξη λειτουργίας του μοντέλου-στόχου για την αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, που αποτελεί ειδική δέσμευση για τα μέσα του 2020. Η ημερομηνία αυτή προέκυψε κατόπιν αξιολόγησης της περιόδου δοκιμών προσομοίωσης για τη λειτουργία της αγοράς, η οποία αξιολόγηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι είναι αναγκαία μια μικρή καθυστέρηση της έναρξης λειτουργίας, που είχε αρχικά προγραμματιστεί για τις 17 Σεπτεμβρίου. Τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα θα υποβάλουν στοιχεία σχετικά με την πολυαναμενόμενη έναρξη λειτουργίας του μοντέλου-στόχου στην επόμενη έκθεση. Η δρομολόγηση των τριών αγορών που σχετίζονται με το μοντέλο-στόχο (αγορές επόμενης ημέρας, ενδοημερήσιες αγορές και αγορές εξισορρόπησης) και η αλληλεπίδρασή τους με την προθεσμιακή αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, που λειτουργεί ήδη, αποτελούν τεράστιο βήμα για τη δημιουργία μιας σύγχρονης αγοράς ενέργειας και θα προετοιμάσουν το έδαφος για τη σύνδεση της Ελλάδας με γειτονικές αγορές ηλεκτρικής ενέργειας στο εγγύς μέλλον.

Συνεχίστηκε επίσης η πρόοδος σε άλλους τομείς της ενεργειακής πολιτικής στην Ελλάδα. Είναι σημαντικό το γεγονός ότι η Ελλάδα έχει εγκρίνει ένα φιλόδοξο νομοσχέδιο για την προώθηση της ηλεκτροκίνησης, το οποίο θα συμβάλει στην επίτευξη των στόχων που καθορίζονται στο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ). Έτοιμο για δημόσια διαβούλευση είναι το προσχέδιο του στρατηγικού σχεδίου για την υλοποίηση της απένταξης του λιγνίτη από το σύστημα ηλεκτροπαραγωγής. Το έλλειμμα του Ειδικού Λογαριασμού των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, το οποίο επιδεινώθηκε λόγω της έξαρσης του κορονοϊού, εξακολουθεί να προκαλεί ανησυχία για το μέλλον. Ξεκίνησαν οι εργασίες για τη γραμμή διασύνδεσης Κρήτης-ηπειρωτικής Ελλάδας, η οποία θα αποτελέσει σημαντική συνιστώσα του μακροχρόνιου στόχου της χώρας για τη σύνδεση των νησιών με την ηπειρωτική Ελλάδα.

Όσον αφορά τον τομέα των μεταφορών, οι αρχές έχουν προετοιμάσει μια «δεξαμενή» σιδηροδρομικών έργων για την αντιμετώπιση των καθυστερήσεων που σημειώθηκαν κατά την εφαρμογή του επιχειρησιακού προγράμματος για τις μεταφορές και το περιβάλλον για την περίοδο 2014-20. Οι αρμόδιες ευρωπαϊκές αρχές θα επανεξετάσουν τα εν λόγω έργα. Ο εκσυγχρονισμός των δημόσιων σιδηροδρομικών επιχειρήσεων της Ελλάδας

θα στηρίξει περαιτέρω επενδύσεις της ΕΕ στον τομέα. Το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών έχει ολοκληρωθεί και εγκριθεί από το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Η πανδημία δημιούργησε νέες προκλήσεις για την Εταιρεία, αλλά το έργο της σε βασικούς τομείς που καλύπτονται από τις δεσμεύσεις της Ευρωομάδας συνεχίστηκε. Παρά τις δυσκολίες που προκλήθηκαν από την πανδημία, η εφαρμογή του στρατηγικού σχεδίου, μια **συνεχής δέσμευση**, βρίσκεται σε εξέλιξη, τον Αύγουστο δε καταρτίστηκε προσχέδιο επιχειρηματικού σχεδίου για την περίοδο 2020-2022, το οποίο εγκρίθηκε από το διοικητικό συμβούλιο της Εταιρείας. Οι βασικοί δείκτες επιδόσεων, οι οποίοι παρακολουθούν την εφαρμογή του στρατηγικού σχεδίου, προσαρμόστηκαν πρόσφατα ώστε να λαμβάνουν υπόψη τον αντίκτυπο της πανδημίας, παράλληλα με τον καθορισμό των τιμών τους για τα έτη 2021 και 2022. Η επανεξέταση των διοικητικών συμβουλίων των κρατικών επιχειρήσεων, **ειδική δέσμευση για τα μέσα του 2019**, βρίσκεται σε εξέλιξη και έχει σχεδόν ολοκληρωθεί. Το χαρτοφυλάκιο ακινήτων της Εταιρείας, το οποίο κατέχει η Εταιρεία Ακινήτων Δημοσίου, σημειώνει σταδιακή πρόοδο, αλλά εξακολουθεί να υπολείπεται των προσδοκιών, ενώ η Εταιρεία Ακινήτων αντιμετωπίζει σημαντικές νομικές προκλήσεις. Η μεταφορά του Ολυμπιακού Αθλητικού Κέντρου, η οποία αποτελούσε **ειδική δέσμευση με προθεσμία το τέλος του 2018**, αποδεικνύεται ιδιαίτερα πολύπλοκη, αλλά συνεχίζεται με σειρά διοικητικών ενεργειών και μέτρων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων.

Οι αρχές συνέχισαν να παρέχουν την υποστήριξή τους στην Εταιρεία, που περιλάμβανε στήριξη βασικών κρατικών επιχειρήσεων οι οποίες επλήγησαν περισσότερο από τις αρνητικές επιπτώσεις της πανδημίας (ιδίως ο Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Αθηνών και τα Ελληνικά Ταχυδρομεία), καθώς και στήριξη του σχεδίου εξυγίανσης των Ελληνικών Ταχυδρομείων. Οι αρχές συνεργάστηκαν με τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα στο πλαίσιο της κατάρτισης των επικαιροποιημένων υπουργικών κατευθυντήριων γραμμών, οι οποίες τώρα αναμένονται κατά το τρίτο τρίμηνο του 2020, και στις οποίες οι αρχές σκοπεύουν να αποσαφηνίσουν τις προσδοκίες τους όσον αφορά τις οικονομικές επιδόσεις του χαρτοφυλακίου περιουσιακών στοιχείων της Εταιρείας. Οι αρχές επέλεξαν την Εταιρεία ως έδρα ενός νέου ταμείου επιχειρηματικών κεφαλαίων με επίκεντρο την τεχνολογία 5G και συνεργάστηκαν διεξοδικά με τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα σχετικά με τη δομή του, η οποία προβλέπει εντελώς ανεξάρτητη διαχείριση σύμφωνα με τις αρχές διακυβέρνησης της Εταιρείας. Θα είναι σημαντικό να υπάρξει μέριμνα για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων και των αρμοδιοτήτων της Εταιρείας όσον αφορά την υπαγωγή περαιτέρω νέων δομών ή οντοτήτων υπό την εποπτεία της. Επιπλέον, στο πλαίσιο του μηχανισμού συντονισμού, οι αρχές δήλωσαν την πρόθεσή τους να προβούν στην κατάρτιση συμβάσεων επιδόσεων που καθορίζουν υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας για περιορισμένο αριθμό κρατικών επιχειρήσεων.

Η πρόοδος όσον αφορά τις συναλλαγές που περιλαμβάνονται στο σχέδιο αξιοποίησης των περιουσιακών στοιχείων του Ταμείου Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (ΤΑΙΠΕΔ) έχει επηρεαστεί από την έξαρση του κορονοϊού, αλλά από τον Ιούνιο άρχισε πάλι να σημειώνεται κάποια πρόοδος για τις περισσότερες από αυτές. Οι καθυστερήσεις στο προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα των εν εξελίξει συναλλαγών, αν και σημαντικές, περιορίστηκαν επίσης χάρη στο γεγονός ότι, κατά τη διάρκεια της πανδημίας, το Ταμείο προχωρούσε στην ωρίμανση των συναλλαγών. Στις 10 Σεπτεμβρίου, η κυβέρνηση ενέκρινε την τακτική επικαιροποίηση του σχεδίου αξιοποίησης των περιουσιακών στοιχείων. Η πρόοδος όσον αφορά τις απαιτούμενες ειδικές δεσμεύσεις για τις συναλλαγές έχει ως εξής:

- **Ελληνικό:** Οι αρχές εξακολουθούν να συμμετέχουν ενεργά και να καταβάλλουν τις αναγκαίες προσπάθειες για την ολοκλήρωση των προϋποθέσεων για το οικονομικό κλείσιμο της συναλλαγής, ενώ στις 3 Ιουλίου ξεκίνησαν την κατεδάφιση των κτιρίων που υπάρχουν στον χώρο. Η μετεγκατάσταση των δημόσιων χρηστών έχει σχεδόν ολοκληρωθεί και μένει να γίνουν λίγες μόνο ρυθμίσεις για τους χρήστες που παραμένουν στον χώρο· η κατάτμηση του Ελληνικού, η οποία συμφωνήθηκε τον Φεβρουάριο του 2020, κατοχυρώνεται επί του παρόντος σε δεσμευτικό έγγραφο. Το οικονομικό κλείσιμο της συναλλαγής εξακολουθεί να εκκρεμεί, εν αναμονή της εκδίκασης των δικαστικών προσφυγών κατά της διαδικασίας υποβολής προσφορών για τη χορήγηση άδειας λειτουργίας καζίνο και άλλων δικαστικών υποθέσεων, οι οποίες αφορούν διοικητικές πράξεις, οι οποίες θα συζητηθούν τον Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο του 2020. Μέρος της υπόθεσης του καζίνο έχει ήδη διευθετηθεί υπέρ του κράτους, αλλά μια άλλη υπόθεση βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη· οι αρχές αναμένουν σύντομα την οριστική απόφαση.

- **Παραχώρηση της μαρίνας Αλίμου:** Μετά την υπογραφή της σύμβασης παραχώρησης τον Μάιο, το οικονομικό κλείσιμο της συναλλαγής θα έπρεπε να πραγματοποιηθεί εντός 120 ημερών. Το Συμβούλιο του Ταμείου παρέτεινε, στις 3 Σεπτεμβρίου, τις 120 ημέρες για άλλες 50 ημέρες (έως τις 30 Οκτωβρίου 2020), ώστε να είναι επαρκής ο χρόνος για την ολοκλήρωση της συναλλαγής.

- **ΕΛΠΕ:** Μετά την αποτυχία του πρώτου διαγωνισμού στα μέσα του 2019 και λαμβανομένης υπόψη της σημαντικής πτώσης της αξίας κεφαλαιοποίησης της εταιρείας, το Ταμείο έκρινε σκόπιμο να μεταθέσει περαιτέρω την έναρξη της συναλλαγής σε μεταγενέστερη χρονική στιγμή.

- **Πώληση του 30 % του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών:** Η διαδικασία υποβολής προσφορών προχωρούσε ικανοποιητικά πριν από την έξαρση του κορονοϊού, ενώ εννέα επενδυτικά μέρη κρίθηκαν κατάλληλα να περάσουν στο στάδιο των δεσμευτικών προσφορών. Ωστόσο, η προθεσμία για την υποβολή δεσμευτικών προσφορών καθυστέρησε λόγω των επιπτώσεων της πανδημίας στον τομέα των αερομεταφορών. Το Ταμείο θα καθορίσει τα επόμενα βήματα μόλις βελτιωθεί η κατάσταση, πιθανότατα όχι πριν από το 2021.

- **Δημόσια Επιχείρηση Αερίου – ΔΕΠΑ** Οι διαγωνισμοί για τη ΔΕΠΑ Υποδομών και τη ΔΕΠΑ Εμπορίας, που προκηρύχθηκαν αντίστοιχα τον Δεκέμβριο του 2019 και τον Ιανουάριο του 2020, προσείλκυσαν έντονο επενδυτικό ενδιαφέρον. Τον Ιούνιο του 2020, το διοικητικό συμβούλιο του Ταμείου αποφάσισε να προχωρήσει στο στάδιο των δεσμευτικών προσφορών και για τις δύο συναλλαγές.

- **Εγνατία Οδός:** Η διαδικασία ιδιωτικοποίησης συνεχίστηκε, αν και η σημειωθείσα πρόοδος υπήρξε άνιση. Ορισμένα από τα εκκρεμή ζητήματα έχουν επιλυθεί, όπως η αβεβαιότητα σχετικά με την κατασκευή των Σταθμών Εξυπηρέτησης Αυτοκινητιστών (ΣΕΑ) και το κόστος αποκατάστασης των γεφυρών που χαρακτηρίζονται μη ασφαλείς. Ωστόσο, κατά τους τελευταίους τρεις μήνες έχει σημειωθεί πολύ περιορισμένη πρόοδος όσον αφορά την ολοκλήρωση της κατασκευής των υπόλοιπων σταθμών διοδίων, καθώς και των απαιτούμενων εργασιών ώστε να καταστεί δυνατή η αδειοδότηση των υπόλοιπων 14 σηράγγων. Τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα ενθαρρύνουν τις αρχές να προωθήσουν σημαντικά τις εργασίες στους εν λόγω τομείς έως τον χρόνο υποβολής της επόμενης έκθεσης.

- **Περιφερειακοί λιμένες:** Έπειτα από καθυστέρηση λόγω της πανδημίας, το Ταμείο αποφάσισε τον Ιούνιο να προχωρήσει στην προκήρυξη της διαδικασίας υποβολής προσφορών για την πώληση μετοχών όσον αφορά τους λιμένες Αλεξανδρούπολης και Ηγουμενίτσας, και για την υπο-παραχώρηση τερματικού σταθμού πολλαπλών χρήσεων όσον αφορά τον λιμένα Καβάλας.

ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΨΗΦΙΑΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Ο διορισμός ανώτερων διοικητικών στελεχών στον δημόσιο τομέα συνεχίζεται και η ανάθεση αρμοδιοτήτων από πολιτικά σε μη πολιτικά πρόσωπα εφαρμόζεται αποτελεσματικά. Μετά τους διορισμούς 13 Υπηρεσιακών Γραμματέων, η διαδικασία επιλογής για την πλήρωση της τελευταίας θέσης στο Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου αναμένεται να ολοκληρωθεί σύντομα. Η διαδικασία επιλογής για τις θέσεις διευθυντών σε υπουργεία αναμένεται να επαναληφθεί σύντομα· οι επιτροπές επιλογής περιλαμβάνουν πλέον και τον νεοδιορισθέντα Υπηρεσιακό Γραμματέα. Έχουν εκπονηθεί σχέδια διατάξεων για τη θέσπιση ενιαίας διαδικασίας επιλογής για τις θέσεις ανώτερων διοικητικών στελεχών σε φορείς του δημόσιου τομέα, αναμένεται δε να εγκριθούν τον Σεπτέμβριο και να τεθούν σε ισχύ τον Οκτώβριο του 2020. Η διαδικασία επιλογής των διευθυντικών στελεχών που συμμετέχουν στη διαχείριση των διαρθρωτικών ταμείων της ΕΕ, η οποία υπήρξε αντικείμενο σοβαρών καθυστερήσεων, αναμένεται να αποσαφηνιστεί πριν από τη νέα περίοδο προγραμματισμού για τα ταμεία της ΕΕ (2021-2027). Η ανάθεση αρμοδιοτήτων από πολιτικά σε μη πολιτικά πρόσωπα, μια σημαντική καινοτομία που επέφερε ο νόμος του 2019 για το Επιτελικό Κράτος, εφαρμόζεται αποτελεσματικά από την έναρξη ισχύος του τον Φεβρουάριο του 2020, οι δε αρχές εξετάζουν το ενδεχόμενο ανάθεσης πρόσθετων αρμοδιοτήτων.

Κατά την παρούσα περίοδο επανεξέτασης σημειώθηκε ικανοποιητική πρόοδος όσον αφορά την ανάπτυξη του συστήματος διαχείρισης ανθρώπινων πόρων, το οποίο αποτελεί ειδική δέσμευση για το τέλος του 2019, η οποία αναμένεται να ολοκληρωθεί έως το τέλος του 2020. Η άσκηση αυτή περιλαμβάνει την ανάπτυξη ψηφιακών οργανογραμμάτων και περιγραφών καθηκόντων στο σύνολο της γενικής κυβέρνησης. Η διαδικασία επηρεάστηκε από τα μέτρα ανάσχεσης της πανδημίας, αλλά σε γενικές γραμμές έχει σημειωθεί ικανοποιητική πρόοδος. Έως τον Αύγουστο του 2020, περισσότεροι από 1 500 φορείς της γενικής κυβέρνησης είχαν ολοκληρώσει το ψηφιακό οργανόγραμμά τους· οι εν λόγω φορείς αντιπροσωπεύουν περίπου το 80 % του συνόλου των φορέων και το 85 % του προσωπικού, συμπεριλαμβανομένων των περισσότερων μεγάλων φορέων. Η πλειονότητα των υπόλοιπων μεγαλύτερων φορέων αναμένεται να έχει ολοκληρώσει τη διαδικασία έως τα τέλη Οκτωβρίου 2020. Η σύνδεση μεταξύ της περιγραφής καθηκόντων και του κατόχου της θέσης εργασίας έχει καθοριστεί για το 75 % περίπου των θέσεων και οι αρχές σχεδιάζουν, έως τα τέλη του 2020, να καθιερώσουν αυτή τη σύνδεση για όλες τις θέσεις στους φορείς της γενικής κυβέρνησης.

Τον Νοέμβριο πρόκειται να εγκριθεί μεταρρύθμιση του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού όσον αφορά την ενίσχυση ικανοτήτων. Με τη μεταρρύθμιση καθιερώνεται συνεκτική και ενιαία διαδικασία για τις προσλήψεις. Οι αρχές προβαίνουν επίσης σε συνολική επανεξέταση του προγράμματος κινητικότητας. Στο πλαίσιο αυτό, πρόσφατη διάταξη([8]), η οποία επέτρεπε την απόσπαση έως και 80 δημοσίων υπαλλήλων εκτός του προγράμματος κινητικότητας, εγείρει ανησυχίες, διότι ενδέχεται να δημιουργήσει προηγούμενο για τη δημιουργία διαδικασιών πρόσληψης ad hoc.

([8]) ΕΕ Α 148 της 31.7.2020, άρθρο 86.

Η πανδημία του κορονοϊού καθυστέρησε ελαφρώς την έγκριση του αναθεωρημένου Κώδικα Εργατικού Δικαίου και του Κώδικα Νομοθετημάτων Εργατικού Δικαίου, μια ειδική δέσμευση με προθεσμία τα μέσα του 2020. Οι αρχές προτίθενται να εγκρίνουν τους σχετικούς νόμους έως τον Νοέμβριο του 2020. Η διαδικασία κωδικοποίησης χρησιμοποιείται ως ευκαιρία για την επανεξέταση και τον εκσυγχρονισμό ορισμένων τομέων της εργατικής νομοθεσίας, συμπεριλαμβανομένων των νέων μορφών εργασίας και του ρόλου της επιθεώρησης εργασίας, γεγονός ιδιαίτερα ευπρόσδεκτο (βλ. ανωτέρω).

Όσον αφορά την κωδικοποίηση της νομοθεσίας, η Κεντρική Επιτροπή Κωδικοποίησης, μετά την επανασύστασή της τον Μάιο του 2020, σημειώνει πρόοδο σε διάφορα μέτωπα. Οριστικοποίησε και δημοσίευσε, τον Ιούλιο, το εγχειρίδιο οδηγιών για την κωδικοποίηση της νομοθεσίας και κατάρτισε προσχέδιο του ετήσιου σχεδίου κωδικοποίησης για το 2021. Το σχέδιο αναμένεται να εγκριθεί τον Σεπτέμβριο. Τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα ενθάρρυναν τις αρχές να συμπεριλάβουν στο σχέδιο το νομοθετικό πλαίσιο της χρηματοδότησης των κομμάτων. Ο διαγωνισμός για τη δημιουργία της Εθνικής Πύλης για την Κωδικοποίηση και Αναμόρφωση της Ελληνικής Νομοθεσίας, ειδική δέσμευση για τα μέσα του 2022, προκηρύχθηκε τον Ιούνιο του 2020, η δε υπογραφή της σύμβασης αναμένεται έως το τέλος του έτους.

Η πρόσληψη μόνιμου προσωπικού καθυστέρησε λόγω της πανδημίας, ενώ δεν έχει ακόμη υλοποιηθεί η προβλεπόμενη μείωση των θέσεων έκτακτου προσωπικού μετά τη μετατροπή τους σε μόνιμες θέσεις. Οι περισσότερες νέες προσλήψεις μόνιμου προσωπικού αποσκοπούν στην ενίσχυση του δημόσιου συστήματος υγείας, των στρατιωτικών σχολών και της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων. Παρά ταύτα, οι προσλήψεις μόνιμου προσωπικού το 2020 θα υπολείπονται κατά 40 % περίπου του σχεδίου, ενώ ο αριθμός των έκτακτων υπαλλήλων παρέμεινε σταθερός κατά το πρώτο εξάμηνο του 2020 σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Η προβλεπόμενη μείωση των θέσεων έκτακτου προσωπικού, μετά τη μετατροπή τους σε θέσεις μόνιμου προσωπικού, αναμένεται να πραγματοποιηθεί έως τα τέλη Σεπτεμβρίου του 2020, τουλάχιστον για το εκπαιδευτικό προσωπικό που προσλαμβάνεται με συμβάσεις αορίστου χρόνου. Τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα ενθαρρύνουν τις αρχές να εφαρμόσουν την αναμενόμενη μείωση των υπόλοιπων θέσεων έκτακτου προσωπικού κατά την επόμενη περίοδο επανεξέτασης. Παράλληλα, οι αρχές διενεργούν διεξοδική ανάλυση του έκτακτου προσωπικού, η οποία αναμένεται να ολοκληρωθεί έως τον Οκτώβριο του 2020, με σκοπό την κατάργηση θέσεων μόνιμου χαρακτήρα, σκοπεύουν δε να καθορίσουν ετήσιο ανώτατο όριο για το έκτακτο προσωπικό έως το τέλος του έτους.

Η διυπουργική επιτροπή που είναι επιφορτισμένη με την ενίσχυση του κεντρικού ελέγχου επί του μισθολογίου και των διαδικασιών πρόσληψης έχει συγκροτήσει τρεις ομάδες εργασίας. Οι ομάδες αυτές αναμένεται να επικεντρωθούν στην ακριβή επισκόπηση όλων των διατάξεων για τους μισθούς και τις προσλήψεις, ώστε να μπορέσει η διυπουργική επιτροπή να υποβάλει προτάσεις σχετικά με τον τρόπο μείωσης των αποκλίσεων από το ενιαίο μισθολόγιο και τις ενιαίες διαδικασίες πρόσληψης.

Ο φιλόδοξος ψηφιακός μετασχηματισμός της δημόσιας διοίκησης και της οικονομίας στο σύνολό της παραμένει βασική προτεραιότητα για τις αρχές. Για να στηρίξουν αυτές τις προσπάθειες, σκοπεύουν να δημοσιεύσουν σύντομα για δημόσια διαβούλευση τη νέα ολοκληρωμένη εθνική ψηφιακή στρατηγική («Ψηφιακή Βίβλος»). Η στρατηγική αναμένεται να προβλέπει «δεξαμενή» 300 περίπου έργων και να καθορίσει ένα σύστημα διαχείρισης χαρτοφυλακίου για την παρακολούθηση της υλοποίησής τους. Έμφαση δίνεται στην αναβάθμιση των ψηφιακών δεξιοτήτων, την ψηφιοποίηση των συναλλαγών, την ενίσχυση της διαλειτουργικότητας και της αρτιότητας των δημόσιων συστημάτων ΤΠ και την

αντιμετώπιση των κενών συνδεσιμότητας. Οι αρχές υπέβαλαν επίσης καινοτόμο πρόταση για την ανάπτυξη του οικοσυστήματος για τη βιομηχανική εφαρμογή των τεχνολογιών 5G (βλ. ανωτέρω).

Ορισμένα έργα βρίσκονται ήδη σε εξέλιξη. Οι αρχές έχουν ολοκληρώσει την εκπόνηση του εθνικού προγράμματος απλούστευσης διαδικασιών (ΕΠΑΔ), το οποίο αποσκοπεί στην ελάφρυνση του διοικητικού φόρτου για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Η δημόσια δικτυακή πύλη gov.gr προσφέρει μέχρι στιγμής περίπου 610 υπηρεσίες, 110 περισσότερες σε σχέση με την τελευταία επανεξέταση, ενώ περίπου 40 νέες υπηρεσίες βρίσκονται στο στάδιο της προετοιμασίας. Σύντομα αναμένεται να εγκριθεί νέος Κώδικας Ψηφιακής Διακυβέρνησης, με σκοπό τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου νομικού πλαισίου για την ψηφιακή πολιτική. Εξετάζονται επίσης ζητήματα ψηφιακών υποδομών και συνδεσιμότητας. Τέλος, οι αρχές ολοκλήρωσαν τα πρώτα βήματα για την ψηφιοποίηση γεωχωρικών δεδομένων.

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ

Συνεχίζονται οι εργασίες για τη μετάβαση στην υποχρεωτική ηλεκτρονική κατάθεση και επεξεργασία των δικογράφων. Οι αρχές συνέταξαν κατάλογο πρωτοβουλιών ψηφιοποίησης. Τα καθήκοντα που πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί έως τα τέλη Σεπτεμβρίου 2020 περιλαμβάνουν την ενοποίηση ορισμένων πιστοποιητικών αφερεγγυότητας και την έκδοση ηλεκτρονικών πιστοποιητικών ποινικού μητρώου και διαζυγίου. Παράλληλα, καταβάλλονται προσπάθειες για την εφαρμογή μηχανισμού για τη διανομή ψηφιακών υπογραφών, γεγονός που θα ενισχύσει σημαντικά την αποτελεσματική και ταχεία διεκπεραίωση των κοινοποιήσεων και θα ενισχύσει την ασφάλεια δικαίου.

Η ολοκλήρωση της διαδικασίας υποβολής προσφορών για τη δεύτερη φάση του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων (ΟΣΔΔΥ), ειδική δέσμευση για τα μέσα του 2020, προγραμματίζεται για τον Δεκέμβριο του 2020. Η διαδικασία παρατάθηκε λόγω διαταραχών οφειλόμενων στην πανδημία του κορονοϊού. Μετά την υποβολή των προσφορών, οι αρχές βρίσκονται σε διαδικασία αξιολόγησης των προσφορών. Το έργο προβλέπεται να ολοκληρωθεί εντός 36 μηνών από την υπογραφή της σύμβασης.

Οι αρχές θέσπισαν νομοθεσία για τη σύσταση εξειδικευμένων τμημάτων στα αστικά και τα διοικητικά δικαστήρια και προχωρούν όσον αφορά ορισμένες άλλες σημαντικές πρωτοβουλίες, με σκοπό την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας της δικαιοσύνης. Η σύσταση ειδικών τμημάτων στα αστικά δικαστήρια της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης θα επιτρέψει, μεταξύ άλλων, την εκδίκαση υποθέσεων μείζονος οικονομικής σημασίας. Η νομοθεσία επιτρέπει τη δημιουργία ειδικών τμημάτων και σε μεγαλύτερα διοικητικά δικαστήρια, καθώς και σε ορισμένα πλημμελειοδικεία όσον αφορά υποθέσεις αφερεγγυότητας νοικοκυριών. Πλήρης έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της εν λόγω νομοθεσίας αναμένεται έως τα τέλη Οκτωβρίου 2020. Οι αρχές ενέκριναν επίσης τον Κώδικα Δικονομίας του Ελεγκτικού Συνεδρίου και προχωρούν στην έγκριση του Κώδικα Δικαστικών Υπαλλήλων και του Κώδικα Δικαστικών Λειτουργών και του Οργανισμού Δικαστηρίων, οι οποίοι εισάγουν στο σύνολό τους αναθεωρήσεις που αναμένεται να συμβάλουν στην καλύτερη λειτουργία της δικαιοσύνης και στην επιτυχία και άλλων μεταρρυθμίσεων στον τομέα της δικαιοσύνης. Η υποχρεωτική διαμεσολάβηση εφαρμόζεται πλήρως από την 1η Ιουλίου 2020· έως τα τέλη Νοεμβρίου 2020 αναμένεται σχέδιο δράσης στο οποίο θα περιγράφεται λεπτομερώς η ανάπτυξη των σχετικών δραστηριοτήτων. Τέλος, τον Ιούνιο του 2020 οι αρχές θέσπισαν νομοθεσία για τη σύσταση της μονάδας «JustStat» για τη συλλογή

στατιστικών στοιχείων, σχεδιάζουν δε να καταρτίσουν τη σχετική παράγωγη νομοθεσία έως τον Δεκέμβριο του 2020.

Το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο κατά της διαφθοράς παρουσιάζει ενθαρρυντικά αποτελέσματα. Ένα πρόσφατο σημαντικό βήμα αφορά την έναρξη λειτουργίας, τον Ιούνιο του 2020, του Εθνικού Συντονιστικού Οργάνου Ελέγχου και Λογοδοσίας (ΕΣΟΕΛ), στο οποίο ανατέθηκαν δραστηριότητες συντονισμού της καταπολέμησης της διαφθοράς υπό την αιγίδα της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας. Στους τομείς της υγείας και των δημόσιων συμβάσεων καταρτίζονται τομεακά σχέδια για την καταπολέμηση της διαφθοράς, τα οποία θα συμβάλουν στην αποτελεσματική διαχείριση των κονδυλίων, μεταξύ άλλων μέσω του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Η Εθνική Αρχή Διαφάνειας ενίσχυσε τον πυλώνα «ευαισθητοποίηση» του χαρτοφυλακίου της και έχει σημειώσει πρόοδο όσον αφορά τη βελτίωση των δημόσιων συστημάτων εσωτερικού ελέγχου, του εθνικού συστήματος ακεραιότητας και της ρύθμισης των δραστηριοτήτων των ομάδων συμφερόντων. Η Αρχή αναμένεται να καταστεί πλήρως λειτουργική έως τον Νοέμβριο του 2020. Οι αρχές έχουν συστήσει επιτροπή για την εποπτεία της εφαρμογής των συστάσεων της Ομάδας Κρατών κατά της Διαφθοράς (GRECO), αλλά το έργο ενδέχεται να καθυστερήσει σε σχέση με το χρονοδιάγραμμα λόγω της έξαρσης της πανδημίας.

Δημοσιοποιήθηκε η έκθεση σχετικά με τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων για το 2018 και είναι η πρώτη φορά που ενεργοποιήθηκε ο σχετικός νόμος με αποτέλεσμα την επιβολή προστίμων σε εννέα πολιτικά κόμματα. Πρόκειται για σημαντική πρόοδο προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης της διαφάνειας στην πολιτική σφαίρα. Η έκθεση περιείχε λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τις περιπτώσεις κατάχρησης δημόσιων κονδυλίων οι οποίες διερευνήθηκαν. Το έργο της επιτροπής για το 2019, έτος διενέργειας πολλαπλών εκλογών, καθυστέρησε λόγω της πανδημίας του κορονοϊού και αναμένεται να ξεκινήσει έως τον Οκτώβριο του 2020.